

45 RAPORT PÓŁROCZNY COSAC

Rozwój stosowanych w Unii Europejskiej procedur i praktyk w zakresie kontroli parlamentarnej

Spotkanie przewodniczących COSAC w Nikozji w dniach 11-12 stycznia 2026 r. Fot. Vouli ton Antiprasopon

Przygotowany przez sekretariat COSAC i przedłożony:

Wideokonferencji międzyparlamentarnej w ramach COSAC
(zamiast odwołanej LXXV plenarnej konferencji COSAC)

15-17 marca 2026 roku, Nikozja

SEKRETARIAT COSAC

MTY 03 R 010, 70 rue Montoyer, B-1047 Brussels, Belgium

E-mail: secretariat@cosacsecr.ep.europa.eu | Tel.: +32 2 284 3776

Spis treści

WPROWADZENIE	4
STRESZCZENIE	5
WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2028–2034	10
UDZIAŁ PARLAMENTÓW W SPRAWACH ZAGRANICZNYCH UE: POLITYKA ROZSZERZENIA	15
KONTROLA WNIOSKÓW LEGISLACYJNYCH UE PRZEZ PARLAMENTY NARODOWE	21
WYKORZYSTANIE NARZĘDZI SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W PARLAMENTACH	28

WPROWADZENIE

Niniejszy raport jest czterdziestym piątym raportem półrocznym Sekretariatu COSAC.

Raporty półroczne COSAC

XXX posiedzenie COSAC zdecydowało, że sekretariat COSAC będzie przygotowywał oparte na faktach półroczne raporty, które będą publikowane przed każdym posiedzeniem zwyczajnym konferencji. Raporty mają prezentować przegląd zmian w procedurach i praktykach stosowanych w Unii Europejskiej w zakresie kontroli parlamentarnej.

Wszystkie raporty półroczne są dostępne na stronie internetowej IPEX po wejściu na stronę tego [przeglądu](#) lub po przejściu do odpowiedniego [posiedzenia](#).

Treść czterech rozdziałów niniejszego raportu półrocznego oparto na informacjach przekazanych przez parlamenty narodowe państw członkowskich Unii Europejskiej oraz przez Parlament Europejski. Termin przesyłania odpowiedzi na kwestionariusz do 45 Raportu półrocznego ustalono na 9 lutego 2026 r.

Zarys niniejszego raportu został przyjęty na spotkaniu Przewodniczących COSAC, które odbyło się w dniach 11-12 stycznia w Nikozji.

Co do zasady, raport nie odnosi się do wszystkich parlamentów lub izb, które udzieliły odpowiedzi na dane pytanie. Zamiast tego podawane są przykłady ilustrujące.

Warto zauważyć, że w niektórych przypadkach, przy pytaniach wielokrotnego wyboru, respondenci mogli udzielić kilku odpowiedzi. W ten sposób można wyjaśnić ewentualną rozbieżność pomiędzy całkowitą liczbą udzielonych odpowiedzi a całkowitą liczbą respondentów.

Kompletne odpowiedzi otrzymane od 38 izb/parlamentów narodowych z 27 państw członkowskich i od Parlamentu Europejskiego zamieszczono w załączniku, który jest dostępny w [sekcji COSAC](#) w portalu IPEX. Jedna izba nie przedłożyła odpowiedzi w wyznaczonym terminie.

Uwagi dotyczące liczb

Spośród 27 państw członkowskich Unii Europejskiej w 15 istnieje parlament jednoizbowy, a w 12-dwuizbowy. Ze względu na istnienie systemów zarówno jedno-, jak i dwuizbowych, w 27 państwach członkowskich Unii Europejskiej jest łącznie 39 izb/parlamentów narodowych.

Parlamenty narodowe Austrii, Irlandii i Hiszpanii, pomimo że są dwuizbowe, przedłożyły jeden zestaw odpowiedzi na kwestionariusz, zatem maksymalna liczba respondentów, uwzględniając Parlament Europejski, wynosi 37. Uzyskano 37 odpowiedzi na kwestionariusz.

STRESZCZENIE

Rozdział 1: Wieloletnie ramy finansowe na lata 2028-2034

Pierwszy rozdział raportu dotyczy udziału parlamentów w pracach nad wnioskiem dotyczącym wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2028-2034. W pierwszym pytaniu poproszono parlamenty/izby o wskazanie maksymalnie trzech obszarów, które w ich opinii mają najwyższy priorytet w kontekście następnych WRF. Najczęściej wskazywano wspólną politykę rolną (WPR) (21 parlamentów/izb), politykę spójności (20 parlamentów/izb) oraz obronność i autonomię strategiczną (19 parlamentów/izb), natomiast jako obszary priorytetowe rzadziej wymieniane były migracja i zarządzanie granicami, wsparcie dla rozszerzenia UE, dostosowanie do zmian klimatu i ochrona środowiska oraz transformacja cyfrowa. Ponadto 15 parlamentów/izb wybrało opcję „Inne” i podało dodatkowe informacje.

W drugim pytaniu poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, czy omawiały one kwestię elastyczności obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF) w kontekście reagowania na sytuacje kryzysowe. Nieco ponad połowa (19 z 36) odpowiedziała, że dyskusja na ten temat miała miejsce. Parlamenty i izby, w których odbyła się taka dyskusja, zostały również poproszone o przedstawienie swojej opinii w tej sprawie, co uczyniło 18 z nich. Dwunastu respondentów opowiedziało się za mechanizmami elastyczności, natomiast czterech wyraziło pewne zastrzeżenia co do niektórych aspektów zwiększonej elastyczności. Do parlamentów/izb zwrócono się również z pytaniem, czy ich zdaniem mechanizmy elastyczności powinny ograniczać się do konkretnych obszarów, czy też powinny mieć zastosowanie w całym budżecie. Według dziesięciu należy je stosować w odniesieniu do całego budżetu, natomiast sześć było zdania, że takie mechanizmy powinny ograniczać się do konkretnych obszarów.

W ostatnim pytaniu zawartym w tym rozdziale zapytano parlamenty/izby, czy rozważyłyby poparcie wprowadzenia obowiązkowego śródkresowego przeglądu WRF przeprowadzanego przez Komisję Europejską. Dwudziestu respondentów odpowiedziało, że nie ma zdania w tej sprawie, natomiast 12 opowiedziało się za takim przeglądem. Wśród parlamentów/izb nie było ani jednego przeciwnika takiego rozwiązania. W ostatnim pytaniu parlamenty/izby miały również możliwość przekazania dodatkowych informacji do tego rozdziału.

Rozdział 2: Udział parlamentów w sprawach zagranicznych UE: Polityka rozszerzenia

Rozdział drugi dotyczy zaangażowania parlamentów w sprawy zagraniczne, a zwłaszcza w proces rozszerzenia. Pierwszym pytaniem było, czy parlamenty/izby zapoznały się z komunikatem Komisji Europejskiej [z 2025 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE \(COM\(2025\) 690\)](#). Szesnaście parlamentów/izb potwierdziło, że to zrobiło, natomiast 20 odpowiedziało, że nie. Parlamenty/izby, które to zrobiły zapytano następnie, na jakim poziomie odbyła się analiza komunikatu. Dwanaście wskazało, że miało to miejsce na szczeblu komisji. Żaden z parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi, nie wybrał opcji „sesja plenarna”. Kilku respondentów podało również dodatkowe informacje na temat sposobu przeprowadzenia analizy, wybierając opcję „Inne” i opisując sytuację własnymi słowami. Parlamenty/izby, które zapoznały się z komunikatem, zostały również zapytane, czy przed rozpoczęciem lub w trakcie tego procesu skonsultowały się ze swoim rządem. Trzynastu respondentów potwierdziło, że to zrobili, a tylko dwóch stwierdziło, że nie skonsultowało się ze swoim rządem. Respondentów zapytano też, czy w wyniku przeprowadzonej analizy przyjęli jakieś stanowisko polityczne w ramach dialogu politycznego. Tylko dwóch z nich to uczyniło.

W kolejnym pytaniu poproszono parlamenty/izby o wskazanie reform, które ich zdaniem są niezbędne, aby UE mogła lepiej integrować nowych członków. Respondenci mogli wybrać jedną lub więcej spośród trzech gotowych opcji, a także krótko opisać dodatkowe reformy w rubryce „Inne”. Najczęściej wybierana była opcja „Korekty w budżecie UE” – zdecydowało się na nią 21 parlamentów/izb. „Usprawnienie procedur

decyzyjnych” wskazało 17 parlamentów/izb, natomiast opcję „Reforma podziału miejsc w Parlamencie Europejskim” wybrało siedem parlamentów/izb. Odpowiedzi udzielone w ramach opcji „Inne” odzwierciedlały szeroki wachlarz dodatkowych punktów widzenia na temat reform, które parlamenty/izby uznały za niezbędne w celu ułatwienia integracji nowych członków. Opcję tę wybrało 20 parlamentów/izb.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, jakich narzędzi używają parlamenty/izby w celu nadzorowania procesu rozszerzenia. Również w tym przypadku parlamenty/izby mogły wybrać jedną lub kilka spośród czterech gotowych opcji albo wskazać dodatkowe narzędzia w rubryce „Inne” (z tej możliwości skorzystało 13 respondentów). Najczęściej wybieranym narzędziem była „Kontrola działań rządu w Radzie”, którą wskazało 30 parlamentów/izb. W dalszej kolejności znalazły się: „Regularne dialogi z parlamentami krajów kandydujących” (16 parlamentów/izb), „Wysłuchania i debaty tematyczne” (15 parlamentów/izb) oraz „Przedakcesyjne sprawozdania monitorujące” (14 parlamentów/izb).

W ostatnim pytaniu tego rozdziału poproszono również parlamenty/izby o przekazanie dodatkowych informacji według własnego uznania. Uczyniło tak ośmiu respondentów.

Rozdział 3: Kontrola wniosków legislacyjnych UE przez parlamenty narodowe

W rozdziale trzecim skupiono się na dwóch zagadnieniach związanych z parlamentarną kontrolą spraw unijnych: ocenie pomocniczości i potencjale analitycznym oraz na kontaktach z posłami do Parlamentu Europejskiego (PE). W pierwszym pytaniu zawartym w tym rozdziale, parlamenty/izby poproszono o odpowiedź, czy poddają kontroli roczny program prac Komisji (ang. Commission Work Programme, CWP). Tylko czterech respondentów odpowiedziało przecząco. Następnie zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, w jaki sposób tematy lub dokumenty legislacyjne wymienione w CWP są rozdzielane w ramach danego parlamentu/izby w celu ich kontroli. Najczęściej wybieraną odpowiedzią (spośród sześciu opcji wielokrotnego wyboru) było stwierdzenie, że Komisja ds. Europejskich przeanalizowała cały CWP. Opcję tę wybrało 18 parlamentów/izb. Siedemnaście parlamentów/izb przedstawiło również bardziej szczegółowe wyjaśnienia dotyczące procedury, wybierając opcję „Inne” i przekazując obszerniejsze odpowiedzi na piśmie.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy parlamenty/izby korzystają z pomocy wewnętrznych ekspertów przy analizowaniu wniosków legislacyjnych. Respondenci ponownie mieli możliwość wybrania jednej lub kilku spośród pięciu gotowych odpowiedzi i/lub sformułowania innej odpowiedzi własnymi słowami. Szesnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że dysponuje w tym celu wyspecjalizowanym wewnętrznym zespołem ekspertów, a 13 stwierdziło, że analizy są przeprowadzane przez sekretariaty komisji lub służby prawne. Mniejsza liczba respondentów wskazała, że analiza jest przygotowywana przez rząd, że w razie potrzeby zasięga się opinii ekspertów zewnętrznych lub że analiza taka nie jest przeprowadzana systematycznie. Ponadto 16 respondentów skorzystało z okazji, aby podać dodatkowe informacje, wybierając opcję „Inne”. W kolejnym pytaniu zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, w jaki sposób zapewniają one odpowiednią analizę i wsparcie w zakresie kontroli w przypadku wniosków legislacyjnych UE o wysokim stopniu złożoności lub o znaczeniu strategicznym. Tutaj również była możliwość wyboru jednej lub kilku spośród czterech gotowych opcji. Prawie wszyscy respondenci (29) wskazali, że robią to, zwracając się do swojego rządu lub stałego przedstawicielstwa o udostępnienie materiałów wyjaśniających, a znaczna część (21) zaznaczyła, że konsultuje się z zewnętrznymi ekspertami, takimi jak naukowcy lub zainteresowane strony. Mniejsza liczba respondentów wskazała, że rozwiązuje tę kwestię, powierzając dokument wyspecjalizowanym pracownikom lub doradcom, albo że nie stosuje żadnego szczególnego podejścia. Ponadto 11 respondentów wybrało opcję „Inne” i przedstawiło na piśmie informacje dotyczące sposobu, w jaki zajmują się szczególnie złożonymi dokumentami.

Respondentów zapytano również, z jakich źródeł informacji lub narzędzi analitycznych korzystają podczas

przeprowadzania ocen pomocniczości. Tak jak poprzednio, możliwy był wybór jednej lub kilku spośród sześciu gotowych opcji. Najczęściej wybieraną opcją była „Informacje od rządu” - wskazało ją 31 respondentów. Trzydziestu respondentów wskazało ponadto, że korzystało z uzasadnionych opinii i uwag innych parlamentów narodowych za pośrednictwem IPEX. Pozostałe odpowiedzi wybrała mniejsza liczba respondentów. Następnie zapytano parlamenty/izby, czy nadal śledzą prace nad wnioskiem w ramach unijnego procesu legislacyjnego po przedłożeniu uzasadnionej opinii lub wkładu w dialog polityczny w zakresie wniosku legislacyjnego. Siedemnastu respondentów odpowiedziało, że robi tak we wszystkich przypadkach, a 13 – że robi tak w wybranych przypadkach lub w sprawach o wysokim priorytecie. Pięciu respondentów odpowiedziało, że tego nie robią. Parlamenty/izby, które odpowiedziały twierdząco na poprzednie pytanie poproszono następnie o wskazanie, jakie działania podejmują w związku z wnioskiem legislacyjnym po przedstawieniu opinii i otrzymaniu odpowiedzi od Komisji. Najczęściej wybieraną odpowiedzią, spośród siedmiu opcji do wyboru, było stwierdzenie, że parlament/izba nadal śledzi sprawę za pośrednictwem systemu IPEX. Odpowiedź tę wybrało 22 respondentów. Prawie tyle samo respondentów (21) wskazało, że zwraca się do rządu z prośbą o przekazanie zaktualizowanych informacji.

Kolejne pytanie dotyczyło tego, czy parlamenty/izby wymieniają się informacjami z posłami PE ze swoich krajów w sprawie wniosków legislacyjnych UE rozpatrywanych na szczeblu krajowym. Większość spośród 28 parlamentów/izb odpowiedziała, że wymiana taka ma miejsce, a jedynie siedem udzieliło na to pytanie odpowiedzi przeczącej. Respondenci, którzy odpowiedzieli „tak”, zostali również zapytani, czy proces ten jest przewidziany w konstytucji ich kraju lub w regulaminie ich parlamentu/izby. Żaden z respondentów, którzy udzielili odpowiedzi, nie stwierdził, że proces ten jest przewidziany w ich konstytucji. Szesnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że ich regulaminy (lub dokumenty o podobnym charakterze) zawierają wytyczne dotyczące tego, w jaki sposób może lub powinna przebiegać wymiana informacji z posłami PE. W drugim pytaniu uzupełniającym poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, w jaki sposób zazwyczaj odbywa się ta wymiana informacji. Respondenci mogli wybrać jedną lub kilka spośród pięciu gotowych odpowiedzi albo dać inną, krótką odpowiedź, wybierając opcję „Inne”. Dwadzieścia parlamentów/izb odpowiedziało, że wymiana informacji odbywa się w ramach nieformalnych kontaktów, a 18 wskazało, że posłowie PE uczestniczą w posiedzeniach komisji parlamentu narodowego. Kolejne 17 parlamentów/izb wskazało, że wymiana odbywa się za pośrednictwem przedstawicielstwa parlamentu narodowego w Brukseli. Inne opcje wybrała mniejsza liczba respondentów. Do parlamentów/izb zwrócono się również z pytaniem, czy posłowie PE z ich kraju informują parlament/izbę o wynikach dyskusji w Parlamencie Europejskim dotyczących wniosków UE, które wcześniej były przedmiotem kontroli na szczeblu krajowym. Dwadzieścia pięć parlamentów/izb odpowiedziało „nie”, a dziewięć – „tak”.

W kolejnym pytaniu poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, czy podjęły one jakieś inicjatywy mające na celu zacieśnienie współpracy lub wymiany informacji z posłami PE. Jedenaście 11 parlamentów/izb odpowiedziało „nie”, natomiast pięć wybrało odpowiedź: „nie, ale rozważane jest podjęcie takich inicjatyw”. Większość parlamentów/izb (19) odpowiedziała jednak, że podjęto już takie inicjatywy, przedstawiając krótki przegląd swoich działań w tym zakresie. W ostatnim pytaniu tego rozdziału ponownie zaproszono parlamenty/izby do przekazania ewentualnych informacji dodatkowych.

Rozdział 4: Wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji w parlamentach

Czwarty i ostatni rozdział zawiera pytania dotyczące wykorzystania sztucznej inteligencji (ang. artificial intelligence, AI) w parlamentach/izbach. W pierwszym pytaniu tego rozdziału zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, czy opracowały lub wdrożyły jakiekolwiek narzędzia AI w celu usprawnienia swojej pracy. Siedemnastu respondentów odpowiedziało, że narzędzia takie zostały opracowane przez podmioty zewnętrzne lub że korzystano z narzędzi dostępnych na rynku, natomiast 12 respondentów

wskazało, że co najmniej jedno narzędzie AI zostało opracowane wewnętrznie specjalnie na potrzeby parlamentu. Parlamenty/izby, które wskazały, że korzystają z narzędzi AI zapytano następnie o cel stosowania tych narzędzi. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było stwierdzenie, że narzędzia AI służą do sporządzania projektów i/lub streszczania dokumentów. Odpowiedź tę wybrało 18 respondentów. Szesnastu respondentów wskazało, że narzędzia AI służą im do pozyskiwania i/lub wyszukiwania informacji, natomiast 14 parlamentów/izb wskazało, że narzędzia te służą do wspierania procesu tłumaczeń lub zapewniania dostępu wielojęzycznego. Mniejsza liczba respondentów wybrała inne opcje, przy czym oprócz powyższych odpowiedzi, 19 parlamentów/izb doprecyzowało również przeznaczenie stosowanych narzędzi AI, podając dodatkowe informacje w rubryce „Inne”.

Do parlamentów/izb zwrócono się ponadto z pytaniem o główne wyzwania lub zagrożenia, z jakimi borykają się one w związku z wdrażaniem narzędzi opartych na sztucznej inteligencji. Do wyboru było osiem gotowych odpowiedzi lub opcja „Inne”. Większość (26) parlamentów/izb wskazała, że jednym z głównych zagrożeń lub wyzwań są kwestie związane z dokładnością i/lub wiarygodnością; 22 parlamenty/izby wskazały ochronę danych oraz kwestie prawne i/lub etyczne; 16 parlamentów/izb wskazało ograniczenia budżetowe; natomiast 11 parlamentów/izb wskazało brak narzędzi dostosowanych do potrzeb parlamentarnych. Mniejsza liczba respondentów wybrała inne odpowiedzi. Z drugiej strony, parlamenty/izby zapytano również, jakie korzyści odnotowano w związku z wykorzystaniem narzędzi AI, dając im do wyboru jedną z sześciu gotowych odpowiedzi lub opcję „Inne”. Dwadzieścia pięć parlamentów/izb odpowiedziało, że główną korzyścią wynikającą z wykorzystania narzędzi SI jest usprawnienie pracy, natomiast 24 parlamenty/izby wskazały na oszczędność czasu przy sporządzaniu projektów dokumentów i pozyskiwaniu informacji. Mniejsza liczba respondentów wybrała inne odpowiedzi.

W kolejnym pytaniu poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, czy zorganizowały dla swoich parlamentarzystów i/lub pracowników szkolenia z zakresu wykorzystania/skutków wykorzystania AI. Osiemnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że szkolenia takie zorganizowano dla personelu parlamentarnego, natomiast siedem parlamentów/izb poinformowało, że szkolenia zorganizowano zarówno dla personelu parlamentarnego, jak i parlamentarzystów. Ponadto pięć parlamentów/izb odpowiedziało, że szkolenia takie są planowane.

Do parlamentów/izb zwrócono się również z pytaniem, czy dysponują specjalnym zespołem, jednostką lub wyznaczonym personelem odpowiedzialnym za sztuczną inteligencję. Piętnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że obowiązki związane ze sztuczną inteligencją zostały przydzielone istniejącemu departamentowi, dziesięć parlamentów/izb stwierdziło, że istnieje odrębny specjalny ds. sztucznej inteligencji, natomiast trzy parlamenty/izby odpowiedziały, że rozważają utworzenie specjalnego zespołu, jednostki lub wyznaczenia pracowników odpowiedzialnych za sztuczną inteligencję. Osiem parlamentów/izb odpowiedziało, że nie dysponuje specjalnym zespołem, jednostką ani wyznaczonym personelem odpowiedzialnym za tę kwestię. Parlamenty/izby, które potwierdziły posiadanie takiego zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu, zapytano o ich główną rolę, dając do wyboru jedną z pięciu gotowych odpowiedzi lub opcję „Inne”. Dwadzieścia dwa parlamenty/izby odpowiedziały, że główną rolą zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest opracowywanie lub koordynowanie wykorzystania narzędzi AI w pracy parlamentarnej; 20 parlamentów/izb odpowiedziało, że główną rolą zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest monitorowanie rozwoju sztucznej inteligencji i nowych technologii, a taka sama liczba wskazała, że główną rolą jest opracowywanie wewnętrznych wytycznych lub strategii w zakresie sztucznej inteligencji. W 18 przypadkach wskazano ponadto na organizowanie szkoleń i wydawanie wytycznych dla personelu parlamentarnego, natomiast 12 parlamentów/izb odpowiedziało, że główną rolą zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest doradzanie parlamentarzystom i/lub komisjom w sprawach związanych ze sztuczną inteligencją. Siedem parlamentów/izb doprecyzowało rolę

zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję. Na koniec, parlamenty/izby zapytano, czy dysponują dodatkowymi informacjami na temat wykorzystania narzędzi AI. Dziesięć parlamentów/izb przekazało dodatkowe informacje.

ROZDZIAŁ PIERWSZY

WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2028–2034

PIERWSZY ROZDZIAŁ 45 RAPORTU PÓŁROCZNEGO dotyczy wieloletnich ram finansowych (WRF) na lata 2028–2034. Komisja Europejska przedstawiła swój [wniosek dotyczący WRF na lata 2028–2034](#) w 2025 r. Wyznacza on długoterminowe priorytety budżetowe Unii oraz pułapy wydatków. Celem wniosku jest dostosowanie planowania finansowego UE do zmieniających się wyzwań politycznych, gospodarczych i społecznych, w tym do transformacji ekologicznej i cyfrowej, rozszerzenia Unii, konkurencyjności oraz potrzeb w zakresie bezpieczeństwa.

W tym rozdziale zebrano informacje na temat działań kontrolnych prowadzonych przez parlamenty narodowe w odniesieniu do pakietu WRF, a także ich stanowiska dotyczące głównych priorytetów tego pakietu, mechanizmów elastyczności oraz potencjalnych reform mających na celu zapewnienie, by budżet UE pozostał przejrzysty, zrównoważony i dostosowany do przyszłych zmian.

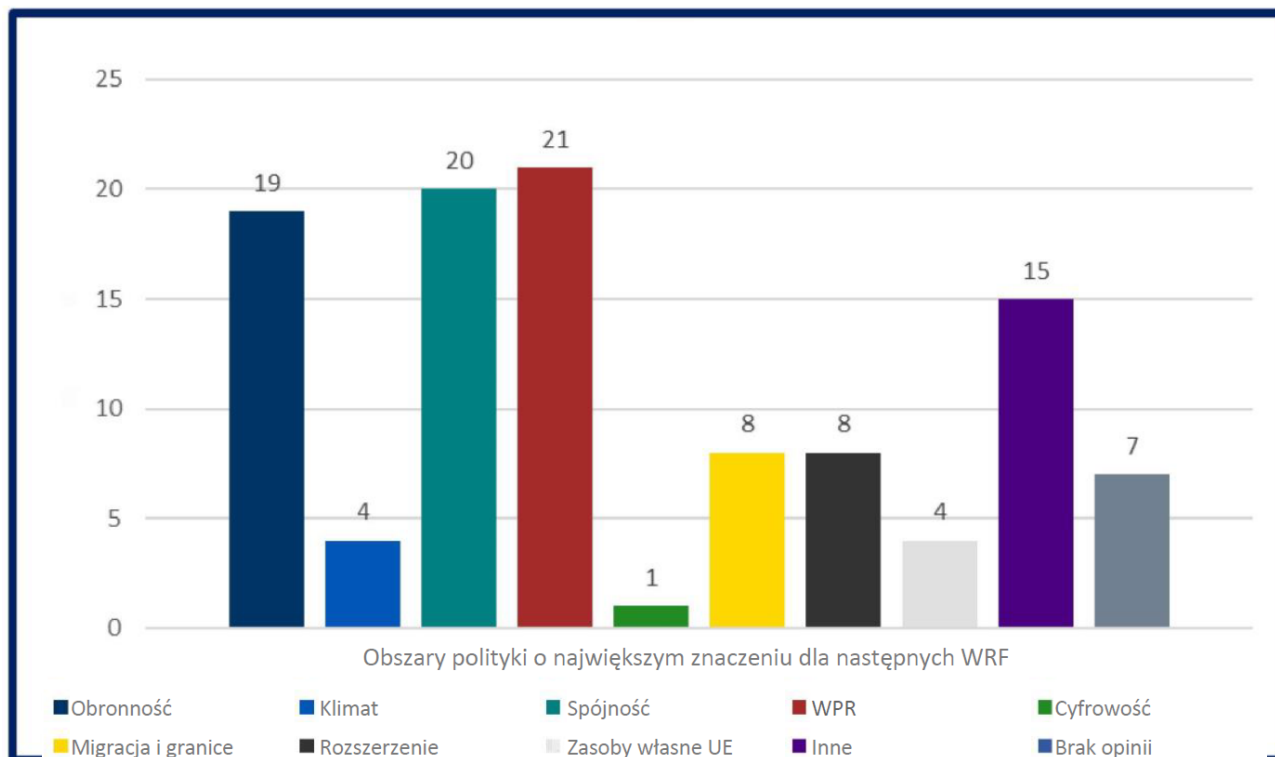
1. W pierwszym pytaniu poproszono parlamenty/izby o wskazanie maksymalnie trzech obszarów polityki, które uznają za najbardziej priorytetowe dla następnych WRF, przy czym możliwe były odpowiedzi wielokrotne. Wszystkie parlamenty/izby udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Trzy najczęściej wybierane obszary to: wspólna polityka rolna (WPR) (21 parlamentów/izb), polityka spójności (20 parlamentów/izb) oraz obronność i autonomia strategiczna (19 parlamentów/izb).

Pozostałe obszary polityki zostały wskazane przez mniejszą liczbę parlamentów/izb. Osiem parlamentów/izb wskazało kwestie migracji i zarządzania granicami (belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, grecka *Vouli ton Ellinon*, węgierskie *Országgyűlés*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas* oraz maltańska *Kamra tad-Deputati*), natomiast osiem wskazało wsparcie dla rozszerzenia UE (austriackie *Nationalrat i Bundesrat*, belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, bułgarskie *Narodno sabranie*, chorwackie *Hrvatski sabor*, estoński *Riigikogu*, luksemburska *Chambre des Députés*, słowacka *Narodna rada* oraz Parlament Europejski).

Cztery parlamenty/izby wybrały odpowiedzi „Adaptacja do zmian klimatu i środowisko” (cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, niemiecki *Bundesrat*, grecka *Vouli ton Ellinon* oraz litewski *Seimas*) oraz „Reforma zasobów własnych UE” (niderlandzka *Tweede Kamer*, francuskie *Assemblée nationale*, francuski *Senat* oraz niemiecki *Bundesrat*). Tylko jeden respondent wskazał transformację cyfrową (niemiecki *Bundesrat*).

Pięć parlamentów/izb wskazało, że nie ma zdania w tej sprawie (belgijski *Senaat/Senat*, czeska *Poslanecká snemovna*, niderlandzka *Eerste Kamer*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz szwedzki *Riksdag*). Dwa inne parlamenty/izby skorzystały z opcji „Inne”, aby wskazać, że nie przyjęły opinii ani stanowiska w sprawie priorytetów w ramach WRF (duński *Folketing* i niemiecki *Bundestag*).

Wreszcie, łącznie 15 parlamentów/izb wybrało opcję „Inne” i podało dodatkowe informacje. Jedenaście z nich stwierdziło, że priorytet powinny stanowić bezpieczeństwo i obronność (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, niderlandzka *Tweede Kamer*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoski *Senato della Repubblica*, łotewski *Saeima*, polski *Sejm*, portugalskie *Assembleia da República*, słoweńskie *Državni zbor* oraz Parlament Europejski). Kwestię konkurencyjności wskazały cztery parlamenty/izby (fiński *Eduskunta*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, słoweńskie *Državni zbor* oraz Parlament Europejski), natomiast wsparcie dla Ukrainy – dwa parlamenty/izby (estoński *Riigikogu* i fiński *Eduskunta*).

Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* odpowiedziały, że priorytetami powinny być również wzmocnienie Europy jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, osiągnięcie celów klimatycznych, stymulowanie wzrostu gospodarczego i tworzenie miejsc pracy, rozbudowa wspólnej infrastruktury, ograniczenie nadmiernych regulacji, migracja oraz dalszy rozwój europejskiej przestrzeni badawczej. Podkreśliły również znaczenie działań na rzecz rozszerzenia, a także potrzebę wzmocnienia otwartej autonomii strategicznej Unii Europejskiej.

Według irlandzkich *Houses of the Oireachtas*, priorytetowe obszary powinny ponadto obejmować jednolity rynek oraz takie wartości, jak godność ludzka, wolność, równość i solidarność realizowane poprzez pomoc humanitarną i rozwojową.

Słowacka *Narodna rada* położyła szczególny nacisk na transformację cyfrową, choć nie wybrała tej opcji spośród dostępnych odpowiedzi wielokrotnego wyboru.

Wśród innych poruszonych tematów były: instrument „Łącząc Europę” (łotewski *Saeima*), praworządność oraz utrzymanie stawek opłat za pobór ceł (niderlandzka *Tweede Kamer*).

Na szczęblu UE, Parlament Europejski zauważył, że główne priorytety dla następnych WRF zostały określone w [rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 7 maja 2025 r. w sprawie zmienionego budżetu długoterminowego dla Unii w zmieniającym się świecie](#). Wśród wielu kwestii priorytetowych, jako główne wskazano wzmocnienie autonomii strategicznej, obronności i konkurencyjności, przy jednoczesnym dalszym

wspieraniu polityki spójności i rolnictwa.

2. W drugim pytaniu poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, czy omawiały one kwestię elastyczności obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF) w kontekście reagowania na sytuacje kryzysowe.

Wszystkie parlamenty/izby udzieliły odpowiedzi.

Odpowiedzi na to pytanie były niemal równo podzielone. Nieco ponad połowa respondentów (19 z 36) stwierdziła, że odbyła się dyskusja na temat elastyczności obecnych WRF w kontekście reagowania na sytuacje kryzysowe (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, duński *Folketing*, niderlandzka *Eerste Kamer*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundestag*, niemiecki *Bundesrat*, węgierskie *Országgyűlés*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, łotewski *Saeima*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, polski *Senat*, portugalskie *Assembleia da Republica*, rumuński *Senat*, słoweńskie *Državni zbor*, szwedzki *Riksdag* oraz Parlament Europejski).

Pozostałe 17 parlamentów/izb wskazało, że kwestia ta nie była przedmiotem dyskusji.

2.1 Parlamenty/izby, które omawiały kwestię elastyczności obecnych WRF w kontekście reagowania na sytuacje kryzysowe, poproszono następnie o przedstawienie swojej opinii w tej sprawie. Odpowiedzi udzieliło łącznie 18 parlamentów/izb.

Wśród wyrażonych opinii, 12 parlamentów/izb opowiedziało się za mechanizmami elastyczności (estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundestag*, niemiecki *Bundesrat*, włoska *Camera dei deputati*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, polski *Senat*, rumuński *Senat* oraz Parlament Europejski).

W jednej z opinii podkreślono, że konieczność wprowadzania zmian do WRF w celu szybkiego reagowania na zmieniającą się sytuację może pochłaniać zasoby i ograniczać zdolność UE do podejmowania zdecydowanych działań. Pogląd ten pokrywał się z opinią niektórych innych respondentów. Estoński *Riigikogu* opisał elastyczność jako wsparcie lepszego reagowania budżetowego na zmieniające się warunki, co zmniejsza potrzebę wprowadzania zmian do WRF. Niemiecki *Bundestag* uznał potrzebę dostosowania WRF poprzez zwiększenie elastyczności i uproszczenie struktury.

Maltańska *Kamra tad-Deputati*, z zadowoleniem odnosząc się do większej elastyczności WRF, stwierdziła, że elastyczność ta musi mieścić się w dobrze zorganizowanych ramach. W podobnym tonie wypowiedział się francuski *Senat*. Opowiadając się za większą elastycznością, respondent ten jednocześnie zastrzegł, że należy znaleźć równowagę między elastycznością a potrzebą przewidywalności i stabilności. Ponadto w tej odpowiedzi podkreślono, że większa elastyczność nie może prowadzić do niepewności co do wkładu państw członkowskich (francuski *Senat*).

W czterech opiniach wyrażono pewne zastrzeżenia wobec aspektów zwiększonej elastyczności (austriacki *Nationalrat*, niemiecki *Bundesrat*, włoski *Senato della Repubblica* oraz Parlament Europejski). Austriacki *Nationalrat* odpowiedział, że uważa istniejącą elastyczność za wystarczającą oraz że zwiększenie elastyczności zazwyczaj odbywa się kosztem dyscypliny budżetowej. Ponadto jeden respondent przestrzegł przed zezwalaniem na przesuwanie funduszy między programami, zwłaszcza w przypadkach, gdy ma to wpływ na planowanie budżetowe państw członkowskich (niemiecki *Bundesrat*).

Dwóch respondentów odniosło się konkretnie do proponowanego podejścia jednofunduszowego do polityki spójności i wspólnej polityki rolnej (WPR). W odniesieniu do tego proponowanego podejścia zgłoszono pewne zastrzeżenia (włoski *Senat*), a ponadto wyrażono pogląd, że choć finansowanie spójnościowe powinno

charakteryzować się pewną elastycznością, pozwalającą na reagowanie na nieprzewidziane okoliczności, to nie powinno ono jednak podważać jego podstawowego celu, jakim jest spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna (Parlament Europejski).

3. Trzecie pytanie w tym rozdziale dotyczyło opinii na temat mechanizmów elastyczności przewidzianych w wieloletnich ramach finansowych (WRF). W szczególności zapytano parlamenty/izby, czy mechanizmy elastyczności powinny ograniczać się do konkretnych obszarów, takich jak pomoc w przypadku klęsk żywiołowych czy obronność, czy też powinny mieć zastosowanie do całego budżetu. Dostępna była też opcja „brak opinii”.

Nieco ponad połowa otrzymanych odpowiedzi (19 z 36) nie zawierała opinii na temat tego, czy mechanizmy elastyczności przewidziane w przyszłych WRF powinny być stosowane w konkretnych obszarach, czy też w odniesieniu do całego budżetu (belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants*, belgijski *Senat/Senat*, czeska *Poslanecka snemovna*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, niderlandzkie *Eerste Kamer* i *Tweede Kamer*, francuskie *Assemblée nationale*, grecka *Vouli ton Ellinon*, węgierskie *Országgyűlés*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei deputati*, łotewski *Saeima*, litewski *Seimas*, luksemburska *Chambre des Deputés*, polski *Sejm*, słoweńskie *Državni zbor*, hiszpański *Congreso de los Diputados* oraz szwedzki *Riksdag*).

Spośród odpowiedzi, w których wskazano jedną z dwóch dostępnych opcji, 10 parlamentów/izb stwierdziło, że środki elastyczności powinny mieć zastosowanie do całego budżetu (cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, niemiecki *Bundesrat*, polski *Senat*, portugalskie *Assembleia da República*, rumuńska *Camera Deputaţilor*, słowacka *Narodna rada* oraz Parlament Europejski).

Sześć pozostałych parlamentów/izb uznało, że środki elastyczności powinny ograniczać się do konkretnych obszarów (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, bułgarskie *Narodno sabranie*, chorwackie *Hrvatski sabor*, francuski *Senat*, włoski *Senato della Repubblica* oraz maltańska *Kamra tad-Deputati*).

4. Następnie do parlamentów/izb zwrócono się z pytaniem, czy rozważyłyby poparcie wprowadzenia obowiązkowego śródkresowego przeglądu WRF przeprowadzanego przez Komisję Europejską co 3 lub 4 lata. Na to pytanie odpowiedziało trzydzieści pięć parlamentów/izb, natomiast nie odniósł się do niego czeski *Senat*.

Dwadzieścia parlamentów/izb zaznaczyło „brak opinii”, natomiast 12 odpowiedziało twierdząco (bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, francuskie *Assemblée nationale*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundesrat*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, litewski *Seimas*, polski *Senat*, portugalskie *Assembleia da Republica*, rumuńska *Camera Deputaţilor*, rumuński *Senat* oraz Parlament Europejski). Tylko trzy parlamenty/izby wybrały opcję „wyłącznie w przypadku poważnych zdarzeń zewnętrznych” (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, włoski *Senato della Repubblica* oraz słowacka *Narodna rada*). Żadna z respondentów nie udzielił odpowiedzi negatywnej.

Na koniec parlamenty/izby poproszono o przekazanie **dalszych informacji dotyczących tego rozdziału, jeżeli wyrażą taką chęć**. Trzy parlamenty/izby (czeska *Poslanecka snemovna*, duński *Folketing* i łotewski *Saeima*) oświadczyły, że nie przyjęto jeszcze stanowiska w sprawie WRF i/lub nie rozważano ich przeglądu, natomiast niderlandzka *Eerste Kamer* wskazała, że śledzi kwestię WRF poprzez briefingi, debaty i sprawozdania, ale nie ma w zwyczaju przyjmowania opinii politycznych.

W 2025 r. trzech członków niderlandzkiej *Tweede Kamer* pełniło funkcję współsprawozdawców ds. WRF, analizując wnioski Komisji i wydając zalecenia, w tym dotyczące kontynuacji pełnienia tej funkcji w latach 2025–2029.

Grecka *Vouli ton Ellinon* poinformowała, że w październiku 2025 r. komisarz ds. budżetu, zwalczania nadużyć finansowych i administracji publicznej, pan Piotr SERAFIN, wygłosił przemówienie przed właściwymi komisjami w sprawie WRF na lata 2028–2034, po czym w parlamencie odbyła się szersza dyskusja na ten temat.

Szwedzki *Riksdag* poinformował, że przed rozpoczęciem dyskusji w Radzie na temat śródkresowego przeglądu obecnego długoterminowego budżetu zasięgnięto opinii jego Komisji ds. Unii Europejskiej.

W kwestii **mechanizmów elastyczności i obowiązkowych przeglądów śródkresowych** następnych WRF cypryjska *Vouli ton Antiprosopon* stwierdziła, że mechanizmy elastyczności obejmujące cały budżet umożliwiłyby szybsze i bardziej ukierunkowane przesuwanie środków tam, gdzie potrzeby są największe, przy jednoczesnym zachowaniu przewidywalności dzięki jasnym zasadom, wymogom przejrzystości i odpowiednim zabezpieczeniom. Obowiązkowy przegląd śródkresowy przyczyniłby się również do zwiększenia zdolności reagowania i rozliczalności WRF poprzez umożliwienie przeprowadzania usystematyzowanej oceny realizacji i wyników w odniesieniu do uzgodnionych celów.

Francuski *Senat* stwierdził, że choć większa elastyczność WRF jest przydatna, to obowiązkowe przeglądy śródkresowe pozostają niezbędne, zwłaszcza w przypadku rozszerzenia, dla ochrony wydatków strategicznych, zapobiegania jednostronnym decyzjom Komisji oraz zapewnienia obronności i autonomii UE.

Niemiecki *Bundestag* wyjaśnił, że w komisji nie osiągnięto jeszcze konsensusu w sprawie mechanizmów elastyczności w następnych WRF.

W opinii irlandzkich *Houses of the Oireachtas* wymierny przegląd WRF zapewniłby niezbędny nadzór parlamentarny i prawdopodobnie ułatwiłby realizację polityki na dobrym poziomie.

Na szczęblu UE Parlament Europejski stwierdził, że zarówno wspomniana rezolucja w sprawie zmienionego budżetu długoterminowego dla Unii w zmieniającym się świecie (2024/2051(INI)), jak i projekt sprawozdania okresowego [2025/0571R\(APP\) w sprawie „wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady określającego wieloletnie ramy finansowe na lata 2028–2034”](#) wspierają mechanizm rewizji „najpóźniej do lipca 2031 r.”. W sprawozdaniu INI podkreślono również, że WRF dysponujące „większą elastycznością i zdolnością reagowania najprawdopodobniej nie będą wymagały gruntownej rewizji śródkresowej”.

Jeżeli chodzi o WRF w ujęciu ogólnym, włoski *Senato della Repubblica* wyraźnie zaznaczył, że postrzega następne WRF jako strategiczne narzędzie służące wzmocnieniu europejskiej odporności, solidarności i globalnego wpływu, natomiast polski *Senat* oświadczył, że proponuje zwiększenie budżetu WPR, racjonalizację wydatków na ochronę środowiska i klimatu, ustalenie jasnych celów cząstkowych dla działań Komisji, stosowanie procedury ochrony praworządności wyłącznie na podstawie traktatów oraz włączenie władz regionalnych w proces podejmowania decyzji dotyczących polityki spójności.

ROZDZIAŁ DRUGI

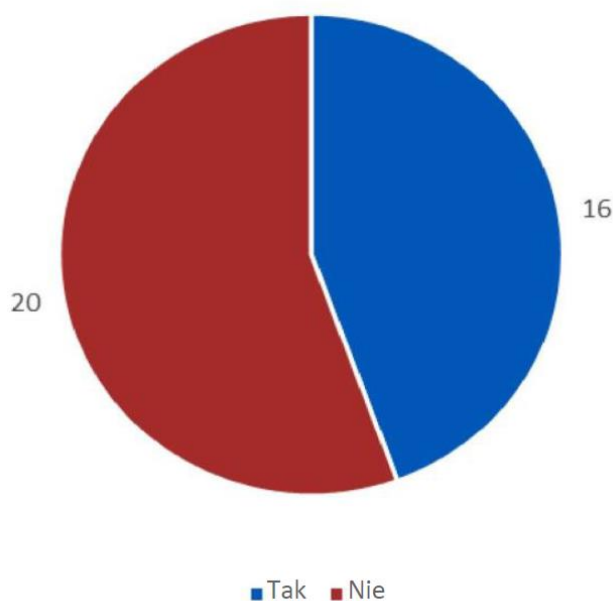
UDZIAŁ PARLAMENTÓW W SPRAWACH ZAGRANICZNYCH UE: POLITYKA ROZSZERZENIA

DRUGI ROZDZIAŁ 45 RAPORTU PÓŁROCZNEGO dotyczy polityki rozszerzenia Unii Europejskiej, która pozostaje fundamentem jej działań zewnętrznych i stanowi główny czynnik sprzyjający stabilności, demokracji i dobrobytowi w krajach kandydujących oraz potencjalnych krajach kandydujących. W tym kontekście parlamenty narodowe odgrywają kluczową rolę poprzez analizowanie wniosków legislacyjnych i wniosków dotyczących polityki dotyczących rozszerzenia, prowadząc dialog ze swoimi rządami i instytucjami UE oraz wnosząc wkład w debatę polityczną na temat przyszłości Unii.

Celem tego rozdziału jest zebranie informacji na temat tego, w jaki sposób parlamenty/izby uczestniczą w badaniu wniosków Komisji dotyczących rozszerzenia UE, jakie procedury stosują w tym procesie, jakie są ich opinie na temat reform instytucjonalnych niezbędnych do przyszłych rozszerzeń oraz za pomocą jakich mechanizmów sprawują nadzór nad procesem akcesyjnym i wspierają go.

5. W pierwszym pytaniu niniejszego rozdziału parlamenty/izby poproszono o odpowiedź, **czy zapoznały się z komunikatem Komisji Europejskiej [z 2025 r. w sprawie polityki rozszerzenia UE \(COM\(2025\) 690\)](#)**.

Czy przeanalizowano komunikat w sprawie rozszerzenia UE?

Wszystkie parlamenty/izby udzieliły odpowiedzi na to pytanie, przy czym 16 z nich wskazało, że przeanalizowało komunikat, natomiast 20 – że nie. Wśród parlamentów/izb, które przeanalizowały komunikat, były: austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, niderlandzkie *Tweede Kamer* i *Eerste Kamer*, fiński *Eduskunta*, niemiecki *Bundestag*, węgierskie *Orszaggyules*, włoski *Senato della Repubblica*, łotewski *Saeima*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, portugalskie *Assembleia da República*, rumuńskie *Camera Deputaţilor* i *Senat*, a także Parlament Europejski.

5.1. Parlamenty/izby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, zostały następnie poproszone o wskazanie, na jakim szczeblu przeanalizowano ten komunikat. Do wyboru były trzy opcje: „Sesja plenarna”, „Komisja parlamentarna” lub „Inne”, przy czym respondenci mogli krótko opisać opcję alternatywną. Respondenci mogli wybrać tylko jedną opcję. Na to pytanie odpowiedziało w sumie 18 parlamentów/izb, w tym niektóre z nich podały informacje na temat planowanych lub zbliżających się prac nad analizą projektu.

Żaden z parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi, nie wybrał opcji „Sesja plenarna”. Dwunastu respondentów wskazało, że analiza została przeprowadzona na szczeblu komisji parlamentarnych. Byli to: austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, niderlandzka *Eerste Kamer*, fiński *Eduskunta*, węgierskie *Orszaggyules*, włoski *Senato della Repubblica*, łotewski *Saeima*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, portugalskie *Assembleia da Republica* oraz rumuński *Senat*. Sześć parlamentów/izb (niderlandzka *Tweede Kamer*, niemiecki *Bundestag*, włoska *Camera dei Deputati*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, rumuńska *Camera Deputatilor* oraz Parlament Europejski) wybrało opcję „Inne” i podało dodatkowe informacje.

Z odpowiedzi udzielonych w opcji „Inne” wynikało, że analiza komunikatu odbywała się w różnych formatach i w ramach różnych ustaleń albo była wciąż w toku lub dopiero planowana. Niderlandzka *Tweede Kamer* poinformowała, że analiza ta stanowiła część debaty pisemnej dotyczącej posiedzenia Rady ds. Ogólnych, które odbyło się 16 grudnia 2025 r. Uzupełnieniem tego była prezentacja techniczna Ministerstwa Spraw Zagranicznych dotycząca pakietu rozszerzeniowego, która odbyła się w styczniu 2026 r. Zaplanowano również specjalną debatę komisji w sprawie rozszerzenia UE, która jednak jeszcze się nie odbyła. Niemiecki *Bundestag* wspominał o procesie kontroli odbywającym się w różnych formatach, w tym na poziomie plenarnym i w komisjach, a także poprzez nieformalne kontakty ze społeczeństwem obywatelskim i członkami innych parlamentów. Rumuńska *Camera Deputatilor* zaznaczyła, że procedura kontroli jest obecnie w toku, przy czym analiza odbywa się najpierw na szczeblu komisji, a następnie na posiedzeniu plenarnym, obejmując konsultacje z rządem oraz przyjęcie opinii plenarnej na zakończenie procedury.

Włoska *Camera dei Deputati* oraz maltańska *Kamra tad-Deputati* poinformowały, że komunikat nie został jeszcze przeanalizowany, przy czym analiza na szczeblu komisji jest przewidywana w najbliższej przyszłości.

Na koniec Parlament Europejski poinformował, że analiza toczyła się głównie na szczeblu komisji, w tym w ramach prezentacji pakietu rozszerzeniowego na rok 2025 przedstawionej przed Komisją Spraw Zagranicznych (AFET) przez komisarz ds. rozszerzenia, panią Martę KOS, w listopadzie 2025 r., a także w ramach przygotowań sprawozdań krajowych oraz przyjęcia w styczniu 2026 r. przez komisję AFET ogólnego sprawozdania w sprawie strategii rozszerzenia UE.

5.2. W drugim pytaniu uzupełniającym **parlamenty/izby, które przeanalizowały komunikat, zapytano, czy przed rozpoczęciem lub w trakcie analizy skonsultowały się ze swoim rządem.** Odpowiedzi na to pytanie uzupełniające udzieliło 15 parlamentów/izb, natomiast Parlament Europejski, który wskazał, że

zapoznał się z komunikatem, nie odpowiedział. Spośród respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie, jedynie dwóch – portugalskie *Assembleia da República* i rumuński *Senat* – stwierdziło, że nie przeprowadzono żadnych konsultacji, natomiast pozostali poinformowali, że konsultacje z rządem miały miejsce.

5.3. W trzecim pytaniu uzupełniającym **parlamenty/izby zapytano, czy przyjęły opinię polityczną w ramach dialogu politycznego.** Tylko dwóch respondentów (węgierskie *Országgyűlés* i rumuńska *Camera Deputaţilor*) udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

6. W kolejnym pytaniu zawartym w tym rozdziale **poproszono parlamenty/izby o wskazanie reform, które ich zdaniem są niezbędne, aby UE mogła lepiej integrować nowych członków.** Respondenci mogli wybrać jedną lub więcej spośród trzech gotowych opcji, a ponadto mieli możliwość krótkiego opisania dodatkowych reform w opcji „Inne”. Trzydzieści trzy parlamenty/izby udzieliły odpowiedzi na to pytanie, natomiast trzy (belgijski *Senaat/Senat*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz szwedzki *Riksdag*) nie udzieliły odpowiedzi.

Spośród dostępnych opcji odpowiedzi najczęściej wybierano „Korekty w budżecie UE” – opcję tę wybrało 21 parlamentów/izb. Z możliwości wskazania dodatkowych reform w rubryce „Inne” skorzystało 20 parlamentów/izb. „Usprawnienie procedur decyzyjnych” wskazało 17 parlamentów/izb, natomiast opcję „Reforma podziału miejsc w Parlamencie Europejskim” wybrało siedem parlamentów/izb. Ponieważ możliwe było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi, ponad połowa parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi (18 z 33), wybrała więcej niż jedną opcję, natomiast 15 wskazało tylko jedną.

Odpowiedzi udzielone w ramach opcji „Inne” odzwierciedlały szeroki wachlarz dodatkowych punktów widzenia na temat reform, które parlamenty/izby uznały za niezbędne w celu ułatwienia integracji nowych członków. Poniżej przedstawiono niewyczerpujący przegląd pomysłów zgłoszonych przez parlamenty/izby. Pełne odpowiedzi można znaleźć w załączniku do raportu.

Austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat* podkreśliły potrzebę ochrony sprawnego funkcjonowania instytucji UE oraz poparły stopniową i etapową integrację krajów kandydujących w określonych obszarach politycznych, administracyjnych i sektorowych UE, w tym poprzez ich udział w wybranych politykach i programach UE, podkreślając jednocześnie znaczenie utrzymania standardów pracy i standardów socjalnych.

Belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* podkreśliła potrzebę dostosowania przepisów dotyczących zarządzania i ram instytucjonalnych w celu zapewnienia zdolności UE do działania.

Cyprijska *Vouli ton Antiprosopon* podkreśliła potrzebę zapewnienia instytucjonalnej, administracyjnej i budżetowej gotowości na przyszłe rozszerzenie, a także wzmocnienia wsparcia przedakcesyjnego i zacieśnienia współpracy administracyjnej między UE a państwami członkowskimi. Podkreślono ponadto znaczenie zabezpieczenia odpowiedniej reprezentacji małych państw członkowskich w ramach reformy podziału miejsc w Parlamencie Europejskim.

Duński *Folketing* odnotował różnicę poglądów między poszczególnymi partiami politycznymi, ale zaznaczył, że zdecydowana większość opowiada się za modernizacją przyszłych WRF oraz usprawnieniem procedur decyzyjnych UE w obecnych ramach traktatowych.

Niderlandzka *Tweede Kamer* wskazała, że nie przyjęto jeszcze stanowiska i odniosła się do sprawozdania

przygotowanego przez wyznaczonych sprawozdawców Komisji ds. Unii Europejskiej, opublikowanego w październiku 2025 r., w którym podkreślono potrzebę przygotowania się na ewentualne przyszłe rozszerzenie oraz określenia stanowiska w sprawie reform uznanych za niezbędne. Respondent ten zaznaczył również, że w sprawozdaniu omówiono takie kwestie, jak budżet UE, procedury decyzyjne oraz instrumenty służące przestrzeganiu zasad praworządności.

Holenderska *Eerste Kamer* wskazała, że nie przyjęła opinii w tej sprawie, zaznaczając jednocześnie, że rozszerzenie jest w jej Komisji ds. Europejskich traktowane jako priorytet oraz że procedury decyzyjne związane z rozszerzeniem stanowią powracający temat w toczącej się debacie.

Fiński *Eduskunta* przyznał, że rozszerzenie może zwiększyć presję na reformy budżetu UE, zwłaszcza w odniesieniu do wspólnej polityki rolnej (WPR) i polityki spójności, a także może jeszcze bardziej pogłębić trudności związane z procesem decyzyjnym opartym na zasadzie jednomyślności.

Francuski *Senat* podkreślił potrzebę przeprowadzenia merytorycznych i strukturalnych reform funkcjonowania UE, wykraczających poza korekty budżetowe i procedury decyzyjne, w celu wzmocnienia jej zdolności operacyjnych i absorpcyjnych.

Węgierskie *Országgyűlés* zwrócił uwagę, że kraje kandydujące znajdują się na różnych poziomach przygotowań i podkreślił konieczność zapewnienia indywidualnego i opartego na osiągnięciach podejścia, zwracając jednocześnie uwagę na znaczenie zachowania jednomyślności w procesie podejmowania decyzji przez Radę.

Irlandzkie *Houses of the Oireachtas* podkreśliły potrzebę reformy budżetowej UE w celu zapewnienia jej stabilności w kontekście rozszerzenia, w tym dostosowania budżetowego, a także usprawnienia procedur decyzyjnych, aby zachować zdolność Unii do zdecydowanego działania, zwłaszcza w obszarze bezpieczeństwa i polityki zagranicznej.

Łotewski *Saeima* poparł proces rozszerzenia oparty na osiągnięciach i podkreślił potrzebę przygotowania się UE do sprawiedliwego i skutecznego funkcjonowania w rozszerzonej Unii.

Litewski *Seimas* wezwał do terminowego przygotowania się UE do rozszerzenia, kładąc nacisk na dostosowanie polityk sektorowych i budżetu UE, a jednocześnie podkreślając, że reformy instytucjonalne nie powinny opóźniać procesu rozszerzenia ani go wyprzedzać.

Polski *Senat* podkreślił potrzebę dalszej oceny zasobów finansowych niezbędnych do integracji nowych państw członkowskich, zauważając, że dostosowanie polityki rolnej i obszarów wiejskich, w tym w odniesieniu do Ukrainy, może być kosztowne i czasochłonne.

Parlament Europejski podkreślił potrzebę wzmocnienia zdolności UE do działania w kontekście rozszerzenia, w tym poprzez rozszerzenie głosowania większością kwalifikowaną na niektóre decyzje związane z akcesją oraz rozważenie reform instytucjonalnych mających na celu zapewnienie skutecznego funkcjonowania instytucji UE w rozszerzonej Unii, między innymi w odniesieniu do składu Komisji Europejskiej, liczebności Parlamentu Europejskiego oraz systemu rotacyjnej prezydencji Rady. Ten respondent odniósł się również do swojej [rezolucji z dnia 22 października 2025 r. w sprawie skutków instytucjonalnych negocjacji w sprawie rozszerzenia UE \(2025/2041\(INI\)\)](#) oraz podkreślił znaczenie stopniowej integracji i wczesnego zaangażowania krajów kandydujących, a także reform kluczowych ram instytucjonalnych i decyzyjnych, wzmocnienia legitymacji demokratycznej oraz zacieśnienia współpracy międzyparlamentarnej.

7. W tym pytaniu poproszono parlamenty/izby o wskazanie, **jakich narzędzi używają do sprawowania nadzoru nad procesem rozszerzenia**. Dopuszczalne było zaznaczenie więcej niż jednej odpowiedzi. Respondenci mogli wybrać jedną lub więcej spośród czterech gotowych opcji, a także krótko opisać dodatkowe narzędzia w opcji „Inne”. Wszystkie parlamenty/izby udzieliły odpowiedzi na to pytanie.

Spośród dostępnych opcji odpowiedzi najczęściej wybieranym narzędziem była „Kontrola działań rządu w Radzie” (30 parlamentów/izb). W dalszej kolejności znalazły się: „Regularne dialogi z parlamentami krajów kandydujących” (16 parlamentów/izb), „Wysłuchania i debaty tematyczne” (15 parlamentów/izb) oraz „Przedakcesyjne sprawozdania monitorujące” (14 parlamentów/izb). Ponieważ możliwe było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi, większość respondentów (26 z 36) wybrała więcej niż jedną opcję.

Ponadto 13 parlamentów/izb wybrało opcję „Inne” i podało informacje na temat dodatkowych narzędzi i praktyk. Spośród nich, czeska *Poslanecka snemovna* poinformowała o braku stanowiska w związku z niedawnymi wyborami parlamentarnymi, zaznaczając, że dokument (COM(2025) 690) nie został jeszcze rozpatrzony. Odpowiedzi przekazane w ramach tej opcji pokazują szeroki wachlarz narzędzi i praktyk stosowanych w celu nadzorowania i kontrolowania procesu rozszerzenia. Zostały one przedstawione poniżej.

Belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* poinformowała, że nadzoruje proces rozszerzenia poprzez okresowe dyskusje podczas posiedzeń parlamentarnych oraz poprzez briefingi rządowe.

Cyprijska *Vouli ton Antiprosopon* zaznaczyła, że monitoruje proces rozszerzenia przede wszystkim na podstawie sprawozdań Komisji Europejskiej dotyczących monitorowania przygotowań i postępów przedakcesyjnych, uzupełnionych informacjami uzyskanymi w ramach kontaktów międzyparlamentarnych z parlamentami krajów kandydujących, w tym podczas spotkań na szczeblu przewodniczących parlamentów i przewodniczących komisji ds. europejskich, a także w ramach wymiany informacji za pośrednictwem parlamentarnych grup przyjaźni.

Czeski *Senat* poinformował, że utrzymuje doraźne kontakty z parlamentami krajów kandydujących.

Holenderska *Tweede Kamer* stwierdziła, że jej Komisja ds. Unii Europejskiej wyznaczyła sprawozdawców ds. rozszerzenia UE na lata 2024–2025, którzy nawiązali współpracę z zewnętrznymi ekspertami i zainteresowanymi stronami, zebrali informacje od przedstawicieli środowisk akademickich, administracyjnych i politycznych oraz zorganizowali ukierunkowaną wymianę informacji, w tym dyskusję przy okrągłym stole i rozmowy z europejskim komisarzem ds. rozszerzenia.

Francuski *Senat* wspomniał o regularnych misjach parlamentarnych do krajów kandydujących, współpracy międzyparlamentarnej (zwłaszcza z Radą Najwyższą Ukrainy, obejmującej zdalne szkolenia oraz przyjmowanie urzędników parlamentarnych) oraz pracach kontrolnych o charakterze tematycznym w ramach Komisji Spraw Europejskich, przy czym w 2026 r. położono w nich nacisk na negocjacje z Czarnogórą i Albanią (prace te zakończyły się opublikowaniem sprawozdania informacyjnego).

Niemiecki *Bundestag* wspomniał o wizytach komisji w krajach kandydujących, dialogu ze społeczeństwem obywatelskim i Komisją Europejską oraz o organizowaniu międzyparlamentarnych platform dialogu z udziałem krajów kandydujących, w tym w ramach wymiaru parlamentarnego procesu berlińskiego.

Niemiecki *Bundesrat* poinformował o wykorzystywaniu przekazywanych przez rząd informacji dotyczących postępów krajów kandydujących w procesie rozszerzenia.

Węgierskie *Országgyűlés* poinformował o działaniach na rzecz budowania potencjału parlamentarnego, w

tym o udziale w finansowanych przez UE programach partnerskich, pomocy technicznej oraz programach Inter-Pares, a także zwrócił uwagę na swoje obecne zaangażowanie w realizację trzeciego programu partnerskiego dla parlamentu mołdawskiego, który rozpoczął się w lutym 2025 r.

Irlandzkie *Houses of the Oireachtas* wskazały, że kluczowym narzędziem nadzoru nad procesem rozszerzenia są interpelacje parlamentarne, które umożliwiają parlamentarzystom zwracanie się do ministrów o przedstawienie sprawozdań na temat negocjacji akcesyjnych, wyjaśnień dotyczących stanowiska Irlandii w sprawie rozszerzenia, informacji o gotowości krajów kandydujących oraz związanych z tym reform unijnych, a także informacji o wsparciu dwustronnym udzielanym przez Irlandię krajom kandydującym.

Włoska *Camera dei Deputati* odniosła się do przesłuchań i debat dotyczących rozszerzenia UE, które odbyły się w ramach właściwych komisji, w tym podczas wspólnych posiedzeń, i które mogą doprowadzić do przyjęcia rezolucji w tej sprawie.

Słoweńskie *Državni zbor* poinformowało, że opinie dotyczące stanowiska Słowenii w sprawie projektów wspólnych stanowisk UE dotyczących otwierania i tymczasowego zamykania rozdziałów negocjacji akcesyjnych są omawiane i przyjmowane przez właściwą komisję.

Parlament Europejski poinformował, że za pośrednictwem Komisji Spraw Zagranicznych (AFET) utrzymuje regularne kontakty z parlamentami narodowymi wszystkich państw objętych procesem rozszerzenia, obejmujące wymianę poglądów, wspólne posiedzenia, oficjalne wizyty oraz kontakty dwustronne między posłami do Parlamentu Europejskiego i członkami parlamentów narodowych. PE wskazał również na stałe i systematyczne zaangażowanie w działania na rzecz wspierania demokracji, w tym w budowanie potencjału parlamentarnego, mediacje i dialog, działania na rzecz praw człowieka oraz obserwację wyborów.

W ostatnim pytaniu tego rozdziału zwrócono się do parlamentów/izb o przekazanie wszelkich dodatkowych informacji, jeżeli wyrażą taką chęć. W sumie uczyniło tak osiem parlamentów/izb: francuski *Senat*, włoska *Camera dei Deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, łotewski *Saeima*, luksemburska *Chambre des Deputes*, polski *Senat*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz szwedzki *Riksdag*.

W niektórych odpowiedziach (włoska *Camera dei Deputati*, polski *Senat*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz szwedzki *Riksdag*) podkreślono rolę bezpośrednich kontaktów z krajami kandydującymi oraz opisano charakter tych kontaktów w poszczególnych przypadkach.

Francuski *Senat* zwrócił uwagę, że dokument (COM(2025) 690) nie został mu formalnie przekazany oraz że Komisja Spraw Europejskich odbyła w październiku 2025 r. wysłuchanie z udziałem europejskiego komisarza ds. rozszerzenia. Podobnie luksemburska *Chambre des Deputes* poinformowała, że obrady nad dokumentem (COM(2025) 690) jeszcze się nie odbyły.

Włoski *Senato della Repubblica* przedstawił swoje stanowisko w sprawie polityki i procesu rozszerzenia UE w szerszym kontekście, podkreślając rolę dyplomacji parlamentarnej oraz dialogu i współpracy w ramach COSAC przy wspieraniu tego procesu.

Łotewski *Saeima* odniósł się do kwestii kontroli i zatwierdzania stanowisk rządu przez Komisję Spraw Europejskich przed posiedzeniami Rady, w tym w sprawie procesu rozszerzenia.

ROZDZIAŁ TRZECI

KONTROLA WNIOSKÓW LEGISLACYJNYCH UE PRZEZ PARLAMENTY NARODOWE

TRZECI ROZDZIAŁ 45 RAPORTU PÓŁROCZNEGO zaczyna się od spostrzeżenia, że kontrola wniosków legislacyjnych UE przez parlamenty narodowe stanowi fundament udziału parlamentów w procesie decyzyjnym Unii. Skuteczna kontrola nie tylko wzmacnia demokratyczną odpowiedzialność, ale także gwarantuje, że prawodawstwo UE odzwierciedla zasady pomocniczości i proporcjonalności, pozostając jednocześnie ściśle dostosowanym do krajowych priorytetów i problemów.

W tym rozdziale podjęto próbę zbadania, w jaki sposób parlamenty organizują i prowadzą kontrolę, jakimi zdolnościami analitycznymi i wiedzą specjalistyczną dysponują oraz na jakiej płaszczyźnie odbywa się koordynacja z posłami do Parlamentu Europejskiego (PE).

Część I. Oceny pomocniczości i zdolności analityczne

Zgodnie z protokołem nr 2 do Traktatu o Unii Europejskiej, na parlamentach narodowych spoczywa obowiązek zapewnienia zgodności projektów aktów prawnych UE z zasadą pomocniczości. Przeprowadzanie tych ocen wymaga zarówno jasności proceduralnej, jak i odpowiednich zdolności analitycznych, zwłaszcza gdy wnioski mają charakter techniczny lub są złożone. W tym rozdziale przeanalizowano praktykę wyboru inicjatyw legislacyjnych do badania, a tak ze stosowane przy tej okazji procedury, wykorzystywane źródła oraz adekwatność informacji przekazywanych przez Komisję.

8. W pierwszym pytaniu zawartym w tym rozdziale, parlamenty/izby poproszono o odpowiedź, **czy poddają kontroli program prac Komisji (ang. Commission Work Programme, CWP).** Tylko czterech respondentów (austriackie *Nationalrat* i *Bundesrat*, estoński *Riigikogu*, francuskie *Assemblée nationale* oraz hiszpańskie *Cortes Generales*) odpowiedziało, że nie poddają CWP systematycznej kontroli.

8.1. Następnie zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, **w jaki sposób tematy lub inicjatywy legislacyjne wymienione w CWP są rozdzielone w ramach danego parlamentu/izby w celu ich kontroli.** Respondenci mogli wybrać jedną lub kilka spośród sześciu gotowych odpowiedzi i/lub krótko opisać procedurę własnymi słowami. Najczęściej wybieraną odpowiedzią było stwierdzenie, że całość CWP jest analizowana przez Komisję Spraw Europejskich (18 parlamentów/izb), natomiast 10 respondentów wskazało na drugą najczęściej wybieraną odpowiedź, zgodnie z którą poszczególne inicjatywy w ramach CWP są autonomicznie wybierane do analizy przez odpowiednie komisje sektorowe. Ponadto 7 parlamentów/izb wskazało, że Komisja Spraw Europejskich analizuje całość CWP i przekazuje poszczególne tematy do właściwych komisji stałych.

Ponadto 17 parlamentów/izb zdecydowało się opisać ten proces własnymi słowami. Kilku respondentów skorzystało z okazji, aby szczegółowo opisać sposób, w jaki tematy lub inicjatywy legislacyjne wymienione w CWP są rozdzielane w ich parlamencie/izbie. Niemiecki *Bundesrat* zauważył, że w ich przypadku to Prezydent jest organem właściwym do podejmowania decyzji w sprawie przydzielania komisjom spraw dotyczących UE. Szwedzki *Riksdag* zaznaczył, że za kontrolę CWP odpowiedzialna jest Komisja Spraw Zagranicznych, a nie Komisja Spraw Unii Europejskiej. Włoska *Camera dei Deputati* zaznaczyła, o ile

odpowiedzialność za kontrolę zgodności z zasadami pomocniczości i proporcjonalności spoczywa na Komisji Polityki Europejskiej, to merytoryczna analiza treści wniosków należy do komisji sektorowych.

W niderlandzkiej *Tweede Kamer*, Komisja Spraw Europejskich koordynuje proces ustalania priorytetów przed poddaniem pełnej listy priorytetów pod głosowanie na posiedzeniu plenarnym. Procedura wygląda nieco inaczej w *Eerste Kamer* tego samego kraju. Tam, inicjatywy wymienione w CWP są przekazywane grupom politycznym, które następnie wskazują, które z nich chcą potraktować priorytetowo. Na podstawie tej listy komisje wybierają inicjatywy priorytetowe w swojej dziedzinie. Komisja Spraw Europejskich pełni funkcję koordynacyjną, a *Eerste Kamer* przyjmuje ostateczny program prac na posiedzeniu plenarnym. System obowiązujący w *Chambre des Deputes* w Luksemburgu również przyznaje rolę koordynującą Komisji Spraw Europejskich, która zachęca komisje sektorowe do wskazania inicjatyw, a Konferencja Przewodniczących wybiera następnie pięć lub sześć priorytetowych dokumentów, które są poddawane bardziej szczegółowej analizie. W litewskim *Seimas*, opinie komisji sektorowych dotyczące znaczenia propozycji zawartych w CWP są gromadzone przez Komisję Spraw Europejskich oraz Komisję Spraw Zagranicznych. Na tej podstawie oraz w oparciu o opinię rządu litewskiego, Komisja Spraw Europejskich i Komisja Spraw Zagranicznych co roku przygotowują i przyjmują wspólną opinię w sprawie priorytetów *Seimas* w odniesieniu do CWP. Komisja Spraw Europejskich włoskiej *Camera dei Deputati* analizuje całość CWP wraz z rządowym sprawozdaniem dotyczącym planów udziału Włoch w działaniach UE oraz programem tria prezydencji, a następnie dokument trafia na posiedzenie plenarne. Każda komisja sektorowa analizuje konkretne aspekty CWP w celu wydania opinii dla Komisji Spraw Europejskich. W duńskim *Folketing*, Komisja Spraw Europejskich wybiera co roku 10–15 priorytetowych wniosków UE, opierając się częściowo na CWP. Wnioski te są przedmiotem bardziej szczegółowej analizy w *Folketing*. Wybór jest omawiany zarówno z ministrem spraw zagranicznych, jak i z komisjami sektorowymi, a następnie przyjmowany przez Komisję Spraw Europejskich. W portugalskim *Assembleia da República*, procedura kontroli obejmuje wysłuchanie publiczne oraz udział stałych komisji parlamentarnych przed przyjęciem uchwały na posiedzeniu plenarnym.

W słoweńskim *Državni zbor*, całość CWP analizowana przez Komisję Spraw Unii Europejskiej. Niektóre z tematów są również poruszane podczas posiedzeń komisji sektorowych w ramach wymiany informacji z odpowiednimi komisarzami. W przypadku Malty, Komisja Spraw Zagranicznych i Europejskich *Kamra tad-Deputati* analizuje stanowisko rządu w sprawie CWP, a stały przedstawiciel przy Unii Europejskiej przedstawia komisji prezentację na temat CWP. W węgierskim *Országgyűlés*, CWP jest zazwyczaj poddawany dyskusji w Komisji Spraw Europejskich, która może również przyjmować opinie. Ostatnia taka opinia została przyjęta w 2023 r. Komisja Spraw Europejskich łotewskiego *Saeima* wybiera z CWP kilka priorytetowych dokumentów. Rząd Łotwy ma obowiązek skonsultować się z komisją przed sformułowaniem wstępnego stanowiska w sprawie któregośkolwiek z wybranych dokumentów. W Komisji Spraw Unii Europejskiej polskiego *Senatu*, eksperci komisji przedstawiają jej swoje oceny i sugestie przed rozpoczęciem kontroli CWP.

9. Następnie zapytano parlamenty/izby, czy przy analizowaniu wniosków legislacyjnych korzystają z pomocy własnych ekspertów. Respondenci ponownie mieli możliwość wybrania jednej lub kilku spośród pięciu gotowych odpowiedzi i/lub sformułowania innej odpowiedzi własnymi słowami. Szesnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że dysponuje w tym celu wyspecjalizowanym wewnętrznym zespołem ekspertów, a 13 stwierdziło, że analizy są przeprowadzane przez sekretariaty komisji lub służby prawne. Pięciu respondentów (chorwackie *Hrvatski sabor*, fiński *Eduskunta*, niemiecki *Bundesrat*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, luksemburska *Chambre des Deputes*, niderlandzka *Eerste Kamer* i szwedzki *Riksdag*) wskazało, że analizy są przygotowywane przez rząd, a czterech (belgijski *Senaat/Senat*, chorwackie *Hrvatski*

sabor, niemiecki *Bundesrat*, luksemburska *Chambre des Deputes*, niderlandzka *Eerste Kamer* i słoweńskie *Državni zbor*) wskazało, że takie analizy nie są przeprowadzane systematycznie.

Ponadto 16 respondentów skorzystało z okazji, aby podać dodatkowe informacje, wybierając opcję „Inne”. Były to głównie wyjaśnienia dotyczące sposobu przeprowadzania analizy (bułgarskie *Narodno sabranie*, duński *Folketing*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, niemieckie *Bundesrat* i *Bundestag*, polski *Senat*, włoska *Camera dei Deputati* oraz Parlament Europejski), sposobu utrzymywania kontaktów z rządem (łotewski *Saeima*, węgierskie *Orszaggyules*, włoska *Camera dei Deputati*, rumuńska *Camera Deputatilor* oraz szwedzki *Riksdag*) lub z jakimi podmiotami zewnętrznymi administracja może w tym celu pozostawać w kontakcie (włoskie *Senato della Repubblica* i *Camera dei Deputati*, niderlandzka *Tweede Kamer* oraz rumuńska *Camera Deputatilor*).

10. W kolejnym pytaniu zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, **w jaki sposób zapewniają one odpowiednią analizę i wsparcie w zakresie kontroli w przypadku wniosków legislacyjnych UE o wysokim stopniu złożoności lub o znaczeniu strategicznym**. Respondenci mogli wybrać jedną lub kilka spośród czterech gotowych odpowiedzi albo dać inną, krótką odpowiedź, wybierając opcję „Inne”. Prawie wszyscy respondenci (29) wskazali, że robią to, zwracając się do swojego rządu lub stałego przedstawicielstwa o udostępnienie materiałów wyjaśniających, a znaczna część (21) zaznaczyła, że konsultuje się z zewnętrznymi ekspertami, takimi jak naukowcy lub zainteresowane strony. Mniejsza grupa (11 respondentów) wskazała, że powierza takie wnioski wyspecjalizowanym pracownikom lub doradcom. Trzech respondentów (czeskie *Poslanecka snemovna* i *Senat* oraz słoweńskie *Državni zbor*) wskazało, że nie stosują żadnego szczególnego podejścia. Jedenastu respondentów wybrało opcję „Inne” i przedstawiło na piśmie informacje dotyczące sposobu, w jaki zajmują się szczególnie złożonymi dokumentami. Kilku respondentów wspomniało o zaangażowaniu różnych rodzajów podmiotów zewnętrznych (bułgarskie *Narodno sabranie*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, fiński *Eduskunta*, włoski *Senato della Repubblica*, niderlandzka *Tweede Kamer*). Na przykład, niderlandzka *Tweede Kamer* przekazała informacje na temat trwającego eksperymentu z „unijną oceną naukową”, w ramach którego dwóch naukowców przeprowadza „krajową ocenę wpływu” unijnego wniosku legislacyjnego na bardzo wczesnym etapie. Ma to stanowić uzupełnienie oceny wpływu przedstawionej przez Komisję i zapewnić komisjom bardziej konkretne i szczegółowe informacje na temat wpływu oraz potencjalnych trudności związanych z wdrożeniem proponowanego aktu prawnego w Niderlandach. W innym przypadku, łotewski *Saeima* wyjaśnił, że w sprawach o szczególnej złożoności lub znaczeniu komisja organizuje dodatkowe posiedzenia w celu ich oceny, angażując w ten proces zainteresowane strony, organizacje pozarządowe oraz przedstawicieli szeroko pojętej administracji publicznej. O podobnym podejściu poinformowało kilka innych parlamentów/izb. Pełny zestaw odpowiedzi znajduje się w załączniku.

11. Parlamente/izby zapytano następnie, **z jakich źródeł informacji lub narzędzi analitycznych korzystają podczas przeprowadzania ocen pomocniczości**. Tak jak poprzednio, respondenci mogli wybrać jedną lub kilka spośród pięciu gotowych odpowiedzi albo dać inną, krótką odpowiedź, wybierając opcję „Inne”. Najczęściej wybieraną opcją była „Informacje od rządu” - wskazało ją 31 respondentów. Trzydziestu respondentów wskazało ponadto, że korzystało z uzasadnionych opinii i uwag innych parlamentów narodowych za pośrednictwem IPEX. Ponadto 24 parlamente/izby odpowiedziały, że korzystają z uzasadnienia Komisji dołączonego do wniosku, a 24 wskazały, że korzystają z oceny wpływu regulacji sporządzonej przez Komisję. Według odpowiedzi udzielonych w kwestionariuszu, 23 parlamente/izby korzystały z pomocy wewnętrznych służb lub ekspertów ds. prawnych i politycznych. Mniejsza liczba, a mianowicie dziesięciu respondentów (belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des representants* i *Senaat/Senat*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, czeski *Senat*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundestag*, włoska *Camera dei Deputati*, niderlandzka *Tweede Kamer* oraz rumuńskie *Camera Deputatilor* i

Senat), odpowiedziała, że korzysta z zewnętrznych analiz akademickich lub sporządzanych przez podmioty trzecie.

Sześć parlamentów/izb przekazało informacje, wybierając opcję „Inne”. Chorwackie *Hrvatski sabor* ograniczyło się do stwierdzenia, że rzadko przeprowadza kontrole zgodności z zasadą pomocniczości, natomiast niemiecki *Bundestag* dodał, że innym narzędziem, z którego korzysta, jest analiza zainteresowanych stron. Bułgarskie *Narodno sabranie* wyjaśniło, że Komisja Spraw Unii Europejskiej organizuje posiedzenia Rady Zainteresowanych Stron poświęcone istotnym tematom, w których uczestniczą przedstawiciele pracodawców, związków zawodowych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów, a także konsultuje się z rządem, zewnętrznymi ekspertami i odpowiednimi zainteresowanymi stronami. Cypryjska *Vouli ton Antiprosopon* wyjaśniła nieco bardziej szczegółowo, w jaki sposób przeprowadza oceny pomocniczości, zaznaczając między innymi, że opiera się na uzasadnieniu i ocenie wpływu przygotowanych przez Komisję, a także na wszelkich istotnych uzasadnionych opiniach i uwagach innych parlamentów narodowych dostępnych za pośrednictwem serwisu IPEX. Służba Spraw Europejskich analizuje te źródła i zapewnia wsparcie właściwej komisji stałej. W kontekście analizy przeprowadzanej przez komisję, odpowiednie departamenty rządowe lub ministerstwa oraz, w stosownych przypadkach, zainteresowane strony są zapraszane do przedstawienia swoich opinii, a dodatkowe informacje uzyskiwane są na podstawie pisemnych oświadczeń i/lub ustnych wyjaśnień. Włoski *Senato della Repubblica* szczegółowo opisał swoją procedurę i wyjaśnił, że w ciągu dwudziestu dni od przekazania wniosku rząd przedkłada raport analityczny. Obejmuje to ocenę zgodności z zasadami pomocniczości, proporcjonalności i powierzenia kompetencji, perspektywy negocjacyjne oraz analizę skutków finansowych, prawnych, administracyjnych i społecznych. Raport zawiera również tabelę korelacji między wnioskiem a prawem obowiązującym w danym państwie.

Ze swojej strony Parlament Europejski odniósł się do swojej [rezolucji z dnia 27 listopada 2025 r. w sprawie stosowania przepisów traktatowych dotyczących zasad pomocniczości i proporcjonalności oraz roli parlamentów narodowych w procesie legislacyjnym UE \(2025/2042\(INI\)\)](#) oraz zawartych w niej uwag dotyczących stosowania zasad pomocniczości i proporcjonalności oraz roli Komisji, parlamentów narodowych i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w tym procesie.

12. Pozostając w tym temacie, parlamenty/izby zapytano również, **czy nadal śledzą prace nad wnioskiem w ramach unijnego procesu legislacyjnego po przedłożeniu uzasadnionej opinii lub wkładu w dialog polityczny w zakresie wniosku legislacyjnego.** Siedemnastu respondentów odpowiedziało, że robi tak we wszystkich przypadkach, a 13 – że robi tak w wybranych przypadkach lub w sprawach o wysokim priorytecie. Pięciu respondentów odpowiedziało, że tego nie robią.

12.1. Parlamenty/izby, które odpowiedziały twierdząco na poprzednie pytanie poproszono następnie o wskazanie, **jaki działania podejmują w związku z wnioskiem legislacyjnym po przedstawieniu opinii i otrzymaniu odpowiedzi od Komisji.** Respondenci mogli wybrać jedną lub kilka spośród siedmiu gotowych odpowiedzi albo dać inną, krótką odpowiedź, wybierając opcję „Inne”.

Najczęściej wybieraną odpowiedzią było stwierdzenie, że parlament/izba nadal śledzi sprawę za pośrednictwem systemu IPEX. Odpowiedź tę wybrało 22 respondentów. Prawie tyle samo respondentów (21) wskazało, że zwraca się do rządu z prośbą o przekazanie zaktualizowanych informacji. Nieco mniej respondentów (15) wskazało, że zwracało się o aktualne informacje do swojego Stałego Przedstawicielstwa w Brukseli, a niemal tyle samo (14) stwierdziło, że kontynuowało analizę podczas posiedzeń komisji

parlamentarnych. Podobna liczba parlamentów/izb (13) zaznaczyła, że będzie śledzić dyskusje w Parlamencie Europejskim. Nieco mniej respondentów (9) stwierdziło, że śledzi zmiany w treści aktów prawnych w ramach grup roboczych Rady, natomiast podobna liczba (8) zaznaczyła, że w razie potrzeby przygotowuje dodatkowe uwagi.

Wreszcie, dziewięć parlamentów/izb wybrało opcję „Inne” i podało bardziej szczegółowe informacje. Niderlandzka *Eerste Kamer* poinformowała, że dokumentacja dotycząca wniosku zamieszczona na jej witrynie internetowej będzie aktualizowana o informacje na temat stanu zaawansowania procedur w odpowiednich instytucjach europejskich, natomiast w szwedzkim *Riksdag* administracja śledzi przebieg procesu legislacyjnego, powiadamia sekretariat komisji o przyjęciu aktu prawnego oraz przekazuje sekretariatowi komisji i przewodniczącemu odpowiedź Komisji na uzasadnioną opinię. Niderlandzka *Tweede Kamer* organizuje od czasu do czasu wizyty robocze w Brukseli w celu zebrania informacji. Duński *Folketing* poinformował, że dalsze następce różnią się w zależności od przypadku, a analiza może trwać do momentu uzgodnienia przez Radę wspólnego stanowiska, a nawet do osiągnięcia porozumienia między Radą a Parlamentem Europejskim. W niemieckim *Bundesrat*, Komisja Spraw UE może podjąć decyzję o wydaniu kolejnej opinii, jeżeli uzna, że niektóre aspekty pierwotnej opinii nie zostały należycie uwzględnione przez Komisję lub w toczącym się procesie legislacyjnym. W przypadku fińskiego *Eduskunta*, rząd ma obowiązek przedstawiać aktualne informacje bez konieczności składania wniosku, a *Eduskunta* uczestniczy w całym procesie dotyczącym wszystkich dokumentów legislacyjnych UE. Czeski *Senat* przedstawił szczegółowy przegląd swoich procedur kontrolnych. Wynikiem tych działań jest sprawozdanie roczne poświęcone temu, czy rząd uwzględnił uchwały izby oraz jaki jest aktualny stan prac legislacyjnych. W kilku przypadkach *Senat* kontynuował kontrolę i przyjął kolejne wnioski. Ze swojej strony włoski *Senato della Repubblica* wyjaśnił, że często analizuje odpowiedzi udzielane przez Komisję lub rząd na jego rezolucje dotyczące projektów aktów prawnych. Analizując, w jakim stopniu uwzględniono jego uwagi i zalecenia, komisja może śledzić postępy prac nad wnioskiem i utrzymywać spójne stanowisko parlamentarne. Takie działania następce umożliwiają również ponowną dyskusję, gwarantując skuteczne reprezentowanie interesu narodowego w zmieniającym się europejskim procesie legislacyjnym. Na koniec, bułgarskie *Narodno sabranie* zaznaczyło, że na razie *Narodno sabranie* nie posiada stałego przedstawicielstwa przy Parlamencie Europejskim.

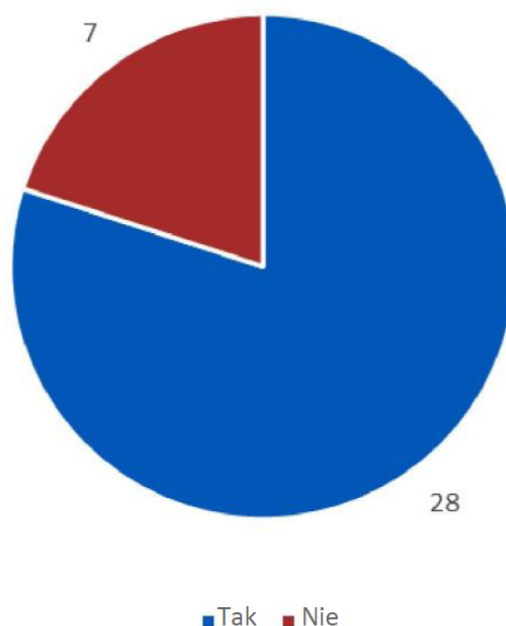
Część II. Współpraca z posłami do Parlamentu Europejskiego (PE)

Biorąc pod uwagę, że Parlament Europejski i Rada pełnią rolę współustawodawców, koordynacja działań między parlamentami narodowymi a posłami PE może zwiększyć spójność i poprawić skuteczność kontroli parlamentarnej. W tej części przeanalizowano formy wymiany informacji i współpracy między parlamentami narodowymi a ich posłami PE, a także możliwe inicjatywy mające na celu wzmocnienie tej współpracy.

13.1. Pierwsze pytanie w tej części dotyczyło tego, czy parlamenty/izby wymieniają się informacjami z posłami PE ze swoich krajów w sprawie wniosków legislacyjnych UE rozpatrywanych na szczeblu krajowym.

Większość parlamentów/izb (28) potwierdziła, że wymiana taka ma miejsce, a jedynie siedmiu respondentów (belgijski *Senaat/Senat*, chorwacki *Hrvatski sabor*, niemiecki *Bundesrat*, luksemburska *Chambre des Deputes*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, niderlandzka *Eerste Kamer* oraz szwedzki *Riksdag*) udzieliło na to pytanie odpowiedzi przeczącej.

Czy wasz parlament/izba wymienia informacje z posłami MEP?

13.1. Respondenci, którzy odpowiedzieli „tak”, zostali również zapytani, **czy proces ten jest przewidziany w konstytucji ich kraju lub w regulaminie ich**

parlamentu/izby. Żaden z respondentów, którzy udzielili odpowiedzi, nie stwierdził, że proces ten jest przewidziany w ich konstytucji, jednakże portugalskie *Assembleia da Republica* przedstawiło odniesienie do swoich ogólnych kompetencji w sprawach dotyczących UE, określonych w konstytucji Portugalii. Szesnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że ich regulaminy (lub dokumenty o podobnym charakterze) zawierają wytyczne dotyczące sposobu, w jaki może lub powinna przebiegać wymiana informacji z posłami PE, a kilka z nich podało również odniesienie do tych regulaminów lub przedstawiło krótki opis ich treści.

13.2. W drugim pytaniu uzupełniającym poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, **w jaki sposób zazwyczaj odbywa się ta wymiana informacji.** Respondenci mogli wybrać jedną lub kilka spośród pięciu gotowych odpowiedzi albo dać inną, krótką odpowiedź, wybierając opcję „Inne”. Dwadzieścia parlamentów/izb odpowiedziało, że wymiana informacji odbywa się w ramach nieformalnych kontaktów, a 18 wskazało, że posłowie PE uczestniczą w posiedzeniach komisji parlamentu narodowego. Kolejne 17 parlamentów/izb wskazało, że wymiana odbywa się za pośrednictwem przedstawicielstwa parlamentu narodowego w Brukseli. Trzynastu respondentów odpowiedziało, że organizowane są oficjalne spotkania. Mniejsza liczba parlamentów/izb (7) wskazała, że wymiana informacji odbywa się za pośrednictwem korespondencji pisemnej lub sprawozdań przekazywanych posłom PE.

Pięć parlamentów/izb (cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, niemiecki *Bundestag* oraz włoska *Camera dei Deputati*) przekazało informacje własnymi słowami, wybierając opcję „Inne”. Cypryjska *Vouli ton Antiprosopon* wyjaśniła, że wymiana poglądów może odbywać się za pośrednictwem grup politycznych lub kanałów partyjnych, a czeski *Senat* zauważył również, że większość wymiany poglądów odbywa się w ramach wewnętrznej komunikacji w ugrupowaniach politycznych. Niemiecki *Bundestag* zaznaczył, że ugrupowania polityczne prowadzą własne biura łącznikowe w Brukseli. Ze swojej strony duński *Folketing* skorzystał z okazji, by wyjaśnić, że wymiana informacji odbywa się w ich przypadku w ramach sześciu corocznych wspólnych spotkań duńskich posłów PE oraz członków Komisji Spraw Europejskich. Włoska *Camera dei Deputati* zwróciła również uwagę, że w ramach kontroli wniosku legislacyjnego włoscy posłowie PE mogą zabrać głos podczas publicznego wysłuchania przed odpowiednimi

komisjami.

14. Do parlamentów/izb zwrócono się również z pytaniem, **czy posłowie PE z ich kraju informują parlament/izbę o wynikach dyskusji w Parlamencie Europejskim dotyczących wniosków UE, które wcześniej były przedmiotem kontroli na szczeblu krajowym.** Dwadzieścia pięć parlamentów/izb odpowiedziało „nie”, natomiast dziewięć (bułgarskie *Narodno sabranie*, czeska *Poslanecka snemovna*, duński *Folketing*, niemiecki *Bundestag*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas* oraz polski *Senat*) odpowiedziało „tak”.

15. W kolejnym pytaniu poproszono parlamenty/izby o odpowiedź, **czy podjęły one jakieś inicjatywy mające na celu zacieśnienie współpracy lub wymiany informacji z posłami PE.** Jedenaście parlamentów/izb odpowiedziało „nie”, natomiast pięć (czeska *Poslanecka snemovna*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei Deputati* oraz polskie *Sejm* i *Senat*) odpowiedziało: „nie, ale rozważa się podjęcie takich inicjatyw”. Większość parlamentów/izb (19) odpowiedziała jednak, że podjęto już takie inicjatywy, przedstawiając krótki przegląd swoich działań w tym zakresie. W wielu odpowiedziach wyjaśniono różne sposoby zapraszania posłów PE do udziału w posiedzeniach i obradach w ramach poszczególnych parlamentów/izb (belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des representants* i *Senaat/Senat*, bułgarskie *Narodno sabranie*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, duński *Folketing*, estoński *Riigikogu*, niemiecki *Bundestag*, łotewski *Saeima*, litewski *Seimas*, maltańska *Kamra tad-Deputati* oraz portugalskie *Assembleia da Republica*). Niektórzy respondenci podkreślili również, że wizyty w Brukseli lub spotkania międzyparlamentarne stanowią okazję do zacieśnienia współpracy lub wymiany informacji z posłami PE (estoński *Riigikogu*, grecki *Vouli ton Ellinon*, niderlandzkie *Tweede Kamer* i *Eerste Kamer* oraz hiszpańskie *Cortes Generales*). Niektórzy zwrócili również uwagę, że dzielą się biuletynami, notatkami informacyjnymi i innymi materiałami informacyjnymi z posłami PE ze swoich krajów (cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, francuski *Senat* oraz niderlandzkie *Tweede Kamer* i *Eerste Kamer*).

W ostatnim pytaniu tego rozdziału ponownie zaproszono parlamenty/izby do przekazania **ewentualnych informacji dodatkowych**, jeżeli wyrażą taką chęć. Osiem parlamentów/izb skorzystało z tej sposobności, przy czym wszystkie z nich przedstawiły więcej informacji na temat charakteru kontaktów między posłami PE a ich parlamentem/izbą. Cypr: Cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, czeska *Poslanecka snemovna*, niderlandzka *Eerste Kamer* oraz szwedzki *Riksdag* podkreśliły w swoich odpowiedziach, że kontakty między posłami PE a członkami parlamentów narodowych mogą również odbywać się w sposób nieformalny lub za pośrednictwem partii politycznych. Włoski *Senato della Repubblica* oraz rumuński *Senat* odniosły się odpowiednio do niedawno wprowadzonych przepisów mających na celu zacieśnienie współpracy oraz do toczących się w tej sprawie rozmów. Fiński *Eduskunta*, jak i francuskie *Assemblée nationale* przedstawiły bardziej szczegółowe informacje na temat tego, jak w praktyce wygląda współpraca z posłami PE.

ROZDZIAŁ CZWARTY

WYKORZYSTANIE NARZĘDZI SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W PARLAMENTACH

W CZWARTYM I OSTATNIM ROZDZIALE 45 RAPORTU PÓŁROCZNEGO poruszono kwestię coraz częstszego sięgania przez parlamenty narodowe po nowe narzędzia sztucznej inteligencji w celu usprawnienia wewnętrznych procesów roboczych, ułatwienia terminowej analizy wniosków UE oraz wsparcia parlamentarzystów i personelu w radzeniu sobie z rosnącą złożonością procesów legislacyjnych. Wraz z rozwojem tych technologii pojawiają się zarówno szanse, jak i wyzwania dla instytucji parlamentarnych, co rodzi pytania dotyczące efektywności, etyki, przejrzystości i zarządzania. Celem tego rozdziału jest zbadanie, w jakim stopniu parlamenty/izby wdrażają sztuczną inteligencję do swojej codziennej działalności, w jakich obszarach narzędzia te są stosowane, jakie wyzwania powstają w związku z ich użyciem oraz jakie środki wprowadzono w celu zapewnienia odpowiedzialnego i skutecznego wykorzystania sztucznej inteligencji w środowisku parlamentarnym.

16. W pierwszym pytaniu tego rozdziału zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, czy opracowały lub wdrożyły jakiekolwiek narzędzia AI w celu usprawnienia swojej pracy. Spośród 36 respondentów 17 odpowiedziało, że narzędzia takie zostały opracowane przez podmioty zewnętrzne lub że wykorzystywano narzędzia dostępne na rynku (belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des representants* i *Senaat/Senat*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundesrat*, grecki *Vouli ton Ellinon*, węgierskie *Országgyűlés*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, luksemburska *Chambre des Deputes*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, niderlandzka *Eerste Kamer*, polski *Senat*, słoweńskie *Državni zbor*, szwedzki *Riksdag* oraz Parlament Europejski). Dwanaście parlamentów/izb odpowiedziało, że we własnym zakresie opracował co najmniej jedno narzędzie przeznaczone specjalnie do użytku parlamentarnego (austriackie *Bundesrat* i *Nationalrat*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuskie *Assemblée nationale*, niemiecki *Bundestag*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, portugalskie *Assembleia da Republica*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz Parlament Europejski). Cztery parlamenty/izby odpowiedziały, że nie opracowały ani nie wdrożyły żadnych narzędzi AI w celu wsparcia swojej pracy, ale rozważają możliwość ich wdrożenia (cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, czeska *Poslanecka snemovna*, łotewski *Saeima* oraz niderlandzka *Tweede Kamer*). Wreszcie, pięć parlamentów/izb odpowiedziało, że nie planuje wdrażania narzędzi AI (bułgarskie *Narodno sabranie*, chorwackie *Hrvatski sabor*, rumuńska *Camera Deputaților*, rumuński *Senat* oraz słowacka *Narodna rada*).

16.1 W pytaniu uzupełniającym poproszono parlamenty/izby, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, o wskazanie celu, w jakim wykorzystywane są narzędzia AI. Na to pytanie odpowiedziało trzydzieści parlamentów/izb, przy czym dopuszczalne było udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

Osiemnaście parlamentów/izb wskazało, że narzędzia AI służą im do sporządzania i/lub streszczania dokumentów (austriackie *Bundesrat* i *Nationalrat*, belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des representants* i *Senaat/Senat*, czeska *Poslanecka snemovna*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuskie *Assemblée nationale* i *Senat*, niemiecki *Bundesrat*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, luksemburska *Chambre des Deputes*, polski *Sejm*, hiszpańskie *Cortes Generales*, szwedzki *Riksdag* oraz Parlament Europejski). Szesnaście respondentów wskazało, że narzędzia AI służą im do pozyskiwania i/lub wyszukiwania informacji (belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des representants* i *Senaat/Senat*, czeskie *Senat* i *Poslanecka snemovna*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundesrat*, węgierskie

Országgyűlés, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoska *Camera dei deputati*, luksemburska *Chambre des Deputés*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, hiszpańskie *Cortes Generales*, szwedzki *Riksdag* oraz Parlament Europejski), natomiast 14 parlamentów/izb wskazało, że narzędzia AI służą im do wspierania tłumaczeń lub dostępu wielojęzycznego (belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* i *Senat/Senat*, czeski *Senat*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundesrat*, węgierskie *Országgyűlés*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, luksemburska *Chambre des Deputés*, polski *Sejm*, hiszpańskie *Cortes Generales*, szwedzki *Riksdag* oraz Parlament Europejski). Ponadto pięć parlamentów/izb wskazało, że narzędzia AI służą im do analizowania wniosków legislacyjnych (belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* i *Senaat/Senat*, francuski *Senat*, włoski *Senato della Repubblica* oraz maltańska *Kamra tad-Deputati*), dwa respondentów wskazało, że narzędzia AI służą im do śledzenia prawodawstwa UE (francuski *Senat* i maltańska *Kamra tad-Deputati*), natomiast żaden z respondentów nie wskazał, że wykorzystuje je do zarządzania korespondencją z obywatelami.

Oprócz podania powyższych odpowiedzi, 19 parlamentów/izb dokładniej określiło cel korzystania z narzędzi AI. W szczególności wielokrotnie wymieniano cztery funkcje, mianowicie wspieranie zadań i funkcji administracyjnych, pomoc w sporządzaniu transkrypcji, pomoc w zakresie cyberbezpieczeństwa oraz analizowanie i procedowanie prac legislacyjnych.

Dwa parlamenty/izby omówiły sposób wykorzystania narzędzi AI w kontekście cyberbezpieczeństwa. Niderlandzka *Eerste Kamer* wyjaśniła, w jaki sposób wykorzystuje szereg narzędzi AI do wykrywania wzorców i anomalii w ruchu sieciowym w kontekście cyberbezpieczeństwa. Słoweńskie *Državni zbor* omówiło działanie programu WithSecure Elements XDR, czyli rozwiązania umożliwiającego rozszerzone wykrywanie i reagowanie na zagrożenia (ang. Extended Detection and Response, XDR) w oparciu o technologię chmury i sztuczną inteligencję służącego do podniesienia poziomu cyberbezpieczeństwa. Ponadto pięć parlamentów/izb wskazało, że sztuczna inteligencja jest przez nie wykorzystywana do wspierania zadań i funkcji administracyjnych (duński *Folketing*, grecki *Vouli ton Ellinon*, węgierskie *Országgyűlés*, litewski *Seimas* oraz polski *Sejm*). Narzędzia AI wykorzystywano na przykład do zadań administracyjnych związanych z pracami parlamentarnymi (grecki *Vouli ton Ellinon*) oraz do planowania posiedzeń plenarnych i posiedzeń komisji (polski *Sejm*). Ponadto duński *Folketing* wyjaśnił, w jaki sposób narzędzia AI ogólnego przeznaczenia (Microsoft Copilot) zostały udostępnione pracownikom administracji parlamentarnej do wykorzystania w codziennej pracy.

Pięć parlamentów/izb wskazało również, że wykorzystuje sztuczną inteligencję do analizowania i procedowania prac legislacyjnych. Grecki *Vouli ton Ellinon* podał przykład wykorzystania sztucznej inteligencji w dokumentowaniu i zarządzaniu projektami ustaw, natomiast niemiecki *Bundestag* opisał, w jaki sposób sztuczna inteligencja jest wykorzystywana do automatycznego oznaczania i klasyfikacji. Francuskie *Assemblée nationale* i *Senat* wykorzystywały narzędzia AI do procedowania poprawek, w szczególności do ich porządkowania i klasyfikowania. Ponadto włoski *Senato della Repubblica* podał konkretne przykłady zastosowań różnych programów AI. Wśród nich znalazły się: TeSeo – służący do klasyfikacji projektów ustaw i przypisywania metadanych, Linkoln – służący do rozpoznawania odniesień legislacyjnych, a także GEM – służący do zarządzania, analizowania, edytowania i półautomatycznego procedowania poprawek.

Wreszcie 11 spośród 19 respondentów, którzy wyjaśnili przeznaczenie swoich narzędzi AI, wspomniało o ich wykorzystaniu do transkrypcji. Włoski *Senato della Repubblica*, niderlandzka *Eerste Kamer*, polski *Senat*, portugalskie *Assembleia da República* oraz hiszpańskie *Cortes Generales* wskazały i doprecyzowały, że wykorzystują narzędzia AI do transkrypcji posiedzeń plenarnych, przy czym kilku respondentów wspomniało również o transkrypcji posiedzeń komisji. Ponadto grecki *Vouli ton Ellinon*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, słoweńskie *Državni zbor* oraz hiszpańskie *Cortes Generales* wskazały, że narzędzia AI służące do transkrypcji mowy na tekst są już przez nie wykorzystywane lub znajdują się w fazie opracowywania.

Pełny zestaw odpowiedzi można znaleźć w załączniku do raportu.

16.2 W nawiązaniu do tego pytania zwrócono się również do parlamentów/izb z pytaniem o główne wyzwania lub zagrożenia, z jakimi borykają się one przy wdrażaniu narzędzi AI.

Możliwe było wskazanie wielu odpowiedzi, a spośród 33 respondentów większość, tj. 26 parlamentów/izb, wskazała, że jedno z głównych zagrożeń lub wyzwań stanowią kwestie związane z dokładnością i/lub wiarygodnością; 22 respondentów wskazało na ochronę danych oraz kwestie prawne i/lub etyczne, 16 respondentów wskazało na ograniczenia budżetowe, natomiast 11 respondentów wskazało na brak narzędzi dostosowanych do potrzeb parlamentarnych (czeski *Senat*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, grecki *Vouli ton Ellinon*, włoska *Camera dei deputati*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, niderlandzka *Eerste Kamer*, polski *Sejm*, słoweńskie *Državni zbor*, szwedzki *Riksdag* oraz Parlament Europejski). Ponadto siedem parlamentów/izb wskazało, że jedno z głównych zagrożeń lub wyzwań stanowi brak wiedzy technicznej (duński *Folketing*, niemiecki *Bundestag*, grecki *Vouli ton Ellinon*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, łotewski *Saeima*, litewski *Seimas* i słoweńskie *Državni zbor*), siedem parlamentów/izb wskazało na brak lub trudności w przyjęciu formalnej polityki lub ram etycznych regulujących wykorzystanie sztucznej inteligencji (austriackie *Bundesrat* i *Nationalrat*, czeska *Poslanecka snemovna*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, niderlandzka *Tweede Kamer*, słoweńskie *Državni zbor*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz Parlament Europejski), sześć parlamentów/izb wskazało na opór przed zmianami lub inercję instytucjonalną (belgijski *Senaat/Senat*, czeska *Poslanecka snemovna*, niemiecki *Bundestag*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, luksemburska *Chambre des Deputes* oraz słoweńskie *Državni zbor*), natomiast dwóch respondentów wskazało, że nie mają zdania w tej sprawie (bułgarskie *Narodno sabranie* i chorwackie *Hrvatski sabor*).

Ponadto pięć parlamentów/izb doprecyzowało swoje zdanie na temat wyzwań lub zagrożeń związanych z wdrażaniem narzędzi AI. Na przykład czeska *Poslanecka snemovna* stwierdziła, że nie uważa, aby zagrożeniem lub wyzwaniem był „brak dostosowanych narzędzi”, lecz raczej „poważne obawy co do wiarygodności uzyskiwanych odpowiedzi”. Oprócz udzielenia odpowiedzi na pytania wielokrotnego wyboru zawarte w kwestionariuszu, niemiecki *Bundestag* wskazał dodatkowo szereg wyzwań i zagrożeń, między innymi kwestie bezpieczeństwa, potrzebę podnoszenia świadomości w zakresie sztucznej inteligencji wśród parlamentarzystów i pracowników, wewnętrzne procesy administracyjne, które nie uwzględniają ogólnego charakteru systemów sztucznej inteligencji generatywnej, a także tempo rozwoju sztucznej inteligencji oraz błędne przekonania i niezrozumienie dotyczące sposobu działania technologii sztucznej inteligencji oraz tego, jak doceniać i włączać możliwości sztucznej inteligencji do codziennych czynności.

Biorąc pod uwagę aspekt ludzki, między innymi hiszpańskie *Cortes Generales* stwierdziły, że z jednej strony należy pamiętać, iż podsumowania generowane przez sztuczną inteligencję wymagają nadzoru ze strony człowieka w celu skorygowania tzw. „halucynacji” AI. Z drugiej strony należy szkolić personel, aby zapobiegać umieszczaniu dokumentów nieprzeznaczonych do publicznego wglądu na platformach, które mogą wykorzystywać te informacje do trenowania swoich modeli LLM. Hiszpański parlament opracował wewnętrzne wytyczne dotyczące sztucznej inteligencji oparte na wytycznych Unii Międzyparlamentarnej, które obecnie oczekują na ostateczne zatwierdzenie w lutym 2026 r. Wytyczne te stanowią wspólne ramy mające na celu zapewnienie odpowiedzialnego, przejrzystego i etycznego wykorzystania sztucznej inteligencji w pracach *Cortes Generales*. Podobnie włoski *Senato della Repubblica* stwierdził, że jego zdaniem główne wyzwania związane z wdrażaniem narzędzi AI w parlamencie dotyczą wiarygodności, odpowiedzialności i integralności instytucjonalnej, ponieważ generatywna sztuczna inteligencja może generować błędy, stronniczość lub nieaktualne informacje. Za kluczowe uznano zapewnienie jasnego przypisania odpowiedzialności człowiekowi, ponieważ decyzji parlamentarnych nie można powierzać maszynom. Wśród dodatkowych zagrożeń znajdują się kwestie związane z ochroną danych i

cyberbezpieczeństwem, nieprzejrzystość modeli AI oraz potencjalne nadużywanie sztucznej inteligencji do obstrukcji proceduralnej. Na koniec węgierskie *Orszaggyules* doprecyzowało, że w momencie udzielania odpowiedzi na pytania kwestionariusza trwał jeszcze proces oceny zagrożeń i wyzwań.

16.3 Na zakończenie tej serii pytań **zwrócono się do parlamentów/izb z pytaniem, jakie korzyści odnotowano w związku z wykorzystaniem narzędzi AI.** Na to pytanie odpowiedziały 33 parlamenty/izby, przy czym dopuszczalne było udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi.

Dwadzieścia pięć parlamentów/izb odpowiedziało, że wśród korzyści odnotowanych w związku z wykorzystaniem narzędzi AI było usprawnienie procesu pracy, 24 parlamenty/izby wskazały na oszczędność czasu przy sporządzaniu projektów/pozyskiwaniu informacji, osiem parlamentów/izb wskazało na efektywność kosztową (duński *Folketing*, niemiecki *Bundestag*, włoska *Camera dei deputati*, włoski *Senato della Repubblica*, łotewski *Saeima*, luksemburska *Chambre des Deputes*, portugalskie *Assembleia da Republica* oraz hiszpańskie *Cortes Generales*), sześć parlamentów/izb wskazało na lepszy dostęp do informacji legislacyjnych (włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, słoweńskie *Državni zbor*, hiszpańskie *Cortes Generales* oraz szwedzki *Riksdag*), dwóch respondentów wskazało na zwiększone zaangażowanie obywateli (niderlandzka *Eerste Kamer* i słoweńskie *Državni zbor*), natomiast czterech respondentów odpowiedziało, że nie mają zdania w tej sprawie.

Ponadto osiem parlamentów/izb wskazało, jakie inne korzyści odnotowano dzięki wykorzystaniu narzędzi AI. Fiński *Eduskunta* wspominał o automatyzacji procesu pracy, jako przykład podając rozwiązania w postaci agentów wyszukiwania informacji. Niemiecki *Bundestag* wskazał na zmniejszenie obciążenia umysłowego, poprawę jakości wyników, wzrost wydajności ilościowej, zmniejszenie złożoności, poszerzenie wiedzy, a także rozszerzenie oferty usług, natomiast francuskie *Assemblée nationale* wskazało na możliwość zredukowania powtarzalnych i czasochłonnych zadań poprzez użycie narzędzi AI. Ponadto hiszpańskie *Cortes Generales* szerzej omówiły sposób, w jaki wykorzystanie sztucznej inteligencji przyczynia się do wzrostu wydajności i obniżenia kosztów w wielu obszarach oraz procesach wewnętrznych – w tym poprzez zaawansowane wsparcie w zakresie prac dokumentacyjnych, pomocy prawnej, wyszukiwania informacji i rozwoju oprogramowania. W nawiązaniu do tej kwestii włoski *Senato della Repubblica* przedstawił również sposób, w jaki narzędzia AI przyczyniły się do zwiększenia wydajności i dokładności prac parlamentarnych. W szczególności podkreślono to, że narzędzia AI umożliwiają automatyczną transkrypcję posiedzeń plenarnych i komisji, ułatwiają dokładniejszą analizę i porządkowanie poprawek, usprawniają wielojęzyczne tłumaczenie tekstów oraz automatyzują monitorowanie informacji na potrzeby dokumentacji i przeglądów prasowych. Na koniec, francuski *Senat* i węgierskie *Orszaggyules* wyjaśniły, że w momencie udzielania odpowiedzi na pytania kwestionariusza narzędzia AI wciąż były przedmiotem ich wewnętrznej oceny i analizy, natomiast duński *Folketing* wskazał, że korzyści płynące z wykorzystania narzędzi AI nie są jeszcze znane, ponieważ technologia ta jest wciąż nowa.

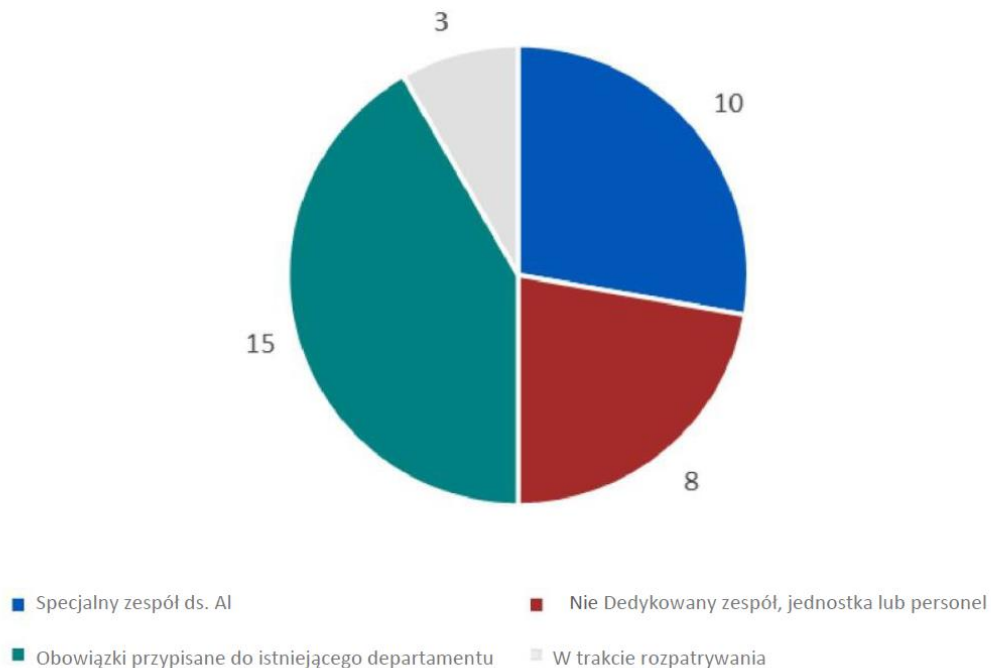
17. Kolejne pytanie w tym rozdziale dotyczyło tego, **czy parlamenty/izby zorganizowały szkolenia dla posłów i/lub pracowników z zakresu wykorzystania lub skutków sztucznej inteligencji.**

Na to pytanie odpowiedziało 36 respondentów, przy czym 18 parlamentów/izb stwierdziło, że przeprowadzono szkolenia dla personelu parlamentarnego (austriackie *Bundesrat* i *Nationalrat*, belgijskie *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des représentants* i *Senaat/Senat*, chorwackie *Hrvatski sabor*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, czeski *Senat*, duński *Folketing*, francuskie *Assemblée nationale*, niemiecki *Bundesrat*, niemiecki *Bundestag*, grecki *Vouli ton Ellinon*, węgierskie *Orszaggyules*, łotewski *Saeima*, litewski *Seimas*, polski *Sejm*, portugalskie *Assembleia da Republica*, słoweńskie *Državni zbor* oraz Parlament

Europejski), natomiast 7 parlamentów/izb odpowiedziało, że przeprowadzono szkolenia dla personelu parlamentarnego i parlamentarzystów (estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, włoska *Camera dei deputati*, luksemburska *Chambre des Deputes*, maltańska *Kamra tad-Deputati* oraz hiszpańskie *Cortes Generales*). Ponadto pięć parlamentów/izb poinformowało, że takie szkolenia są planowane (irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoski *Senato della Repubblica*, niderlandzka *Eerste Kamer*, polski *Senat* oraz szwedzki *Riksdag*), przy czym szwedzki *Riksdag* podkreślił, że planowane szkolenia będą adresowane zarówno dla parlamentarzystów, jak i personelu parlamentarnego. Na koniec, sześć parlamentów/izb odpowiedziało, że nie zorganizowało dla swoich parlamentarzystów i/lub personelu parlamentarnego żadnych szkoleń z zakresu wykorzystania lub skutków sztucznej inteligencji (bułgarskie *Narodno sabranie*, czeska *Poslanecka snemovna*, niderlandzka *Tweede Kamer*, rumuńskie *Camera Deputaţilor* i *Senat* oraz słowacka *Narodna rada*).

18. Kolejne pytanie zawarte w raporcie półrocznym dotyczyło tego, czy parlamenty/izby dysponują wyspecjalizowanym zespołem, jednostką lub wyznaczonym personelem odpowiedzialnym za sztuczną inteligencję. Na to pytanie odpowiedziało 36 respondentów. Piętnaście parlamentów/izb odpowiedziało, że obowiązki związane ze sztuczną inteligencją zostały przypisane istniejącemu departamentowi (czeskie *Senat* i *Poslanecka snemovna*, duński *Folketing*, estoński *Riigikogu*, fiński *Eduskunta*, francuski *Senat*, niemiecki *Bundesrat*, grecki *Vouli ton Ellinon*, irlandzkie *Houses of the Oireachtas*, włoski *Senato della Repubblica*, litewski *Seimas*, niderlandzka *Tweede Kamer*, polski *Senat*, słoweńskie *Državni zbor* oraz hiszpańskie *Cortes Generales*), 10 parlamentów/izb odpowiedziało, że istnieje wyspecjalizowany zespół ds. sztucznej inteligencji (austriackie *Bundesrat* i *Nationalrat*, belgijska *Kamer van volksvertegenwoordigers/Chambre des representants*, belgijski *Senaat/Senat*, cypryjska *Vouli ton Antiprosopon*, francuskie *Assemblée nationale*, niemiecki *Bundestag*, włoska *Camera dei deputati*, luksemburska *Chambre des Deputes*, niderlandzka *Eerste Kamer* oraz Parlament Europejski), natomiast trzy parlamenty/izby odpowiedziały, że rozważają utworzenie specjalnego zespołu, jednostki lub wyznaczenie personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję (węgierskie *Országgyűlés*, polski *Sejm* oraz portugalskie *Assembleia da República*). Wreszcie, osiem parlamentów/izb odpowiedziało, że nie dysponuje wyspecjalizowanym zespołem, jednostką ani wyznaczonym personelem odpowiedzialnym za sztuczną inteligencję (bułgarskie *Narodno sabranie*, chorwackie *Hrvatski sabor*, łotewski *Saeima*, maltańska *Kamra tad-Deputati*, rumuńska *Camera Deputaţilor*, rumuński *Senat*, słowacka *Narodna rada* oraz szwedzki *Riksdag*).

Zespół, jednostka wyznaczony personel w parlamentach/izbach

18.1 W ramach uzupełnienia, do parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi twierdzącej, zwrócono się z pytaniem z pytaniem o **główną rolę takiego zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję**. Na to pytanie odpowiedziało 25 parlamentów/izb, natomiast 11 pominęło je.

Dwadzieścia dwa parlamenty/izby odpowiedziały, że główną rolą zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest opracowywanie lub koordynowanie wykorzystania narzędzi AI w pracy parlamentarnej; 20 parlamentów/izb dodatkowo odpowiedziało, że główną rolą zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest monitorowanie rozwoju sztucznej inteligencji i nowych technologii, a taka sama liczba (20) wskazała, że główną rolą jest opracowywanie wewnętrznych wytycznych lub strategii w zakresie sztucznej inteligencji. Ponadto 18 parlamentów/izb stwierdziło, że głównym zadaniem zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest zapewnianie szkoleń i wskazówek dla personelu parlamentarnego, natomiast 12 parlamentów/izb wskazało, że głównym zadaniem zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję jest doradzanie posłom i/lub komisjom w kwestiach związanych ze sztuczną inteligencją.

Oprócz powyższego, siedem parlamentów/izb doprecyzowało rolę zespołu, jednostki lub wyznaczonego personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję. Do powtarzających się zadań i obowiązków należało zapewnienie zgodności z wytycznymi dotyczącymi sztucznej inteligencji oraz ustalanie odpowiednich zasad (czeska *Poslanecka snemovna*, niemiecki *Bundestag* i hiszpańskie *Cortes Generales*), a także organizowanie i prowadzenie szkoleń z zakresu sztucznej inteligencji dla parlamentarzystów i personelu w celu zapewnienia i pogłębienia znajomości tematu (cypryjska *Vouli ton Antiprosopon* i hiszpańskie *Cortes Generales*). Austriackie *Bundesrat* i *Nationalrat* podkreśliły, że jedną z głównych ról jest wspieranie transformacji cyfrowej, natomiast francuskie *Assemblée nationale* zwróciło uwagę, że do głównych ról należy pomaganie organom politycznym i administracyjnym w identyfikowaniu potrzeb, zarządzaniu projektami oraz wdrażaniu narzędzi AI. Często powtarzającym się motywem w poszczególnych parlamentach/izbach było to, że

doświadczenie i wiedzę specjalistyczną posiadane przez pracowników różnych departamentów wykorzystywano poprzez włączanie ich w skład zespołów, jednostek lub personelu odpowiedzialnego za sztuczną inteligencję albo konsultowanie się z nimi w trakcie prac (cyprijska *Vouli ton Antiprosopon*, czeska *Poslanecka snemovna*, fiński *Eduskunta* i niemiecki *Bundestag*).

Pełne odpowiedzi można znaleźć w załączniku do raportu.

Na zakończenie tego rozdziału, **do parlamentów/izb zwrócono się z prośbą o przedstawienie ewentualnych dodatkowych informacji na temat wykorzystania narzędzi AI.** Dziesięć parlamentów/izb dostarczyło dodatkowych informacji. Część z nich została włączona w treść tego rozdziału, a inne zostaną przedstawione w poniższych akapitach. Ponadto po zakończeniu zbierania odpowiedzi na kwestionariusz otrzymano dodatkowe informacje od dwóch parlamentów/izb. Również one zostały uwzględnione w tym rozdziale.

Cztery spośród dziesięciu parlamentów/izb, które udzieliły odpowiedzi, dostarczyły dalszych informacji na temat wytycznych i zasad dotyczących wykorzystania sztucznej inteligencji w pracy parlamentarnej (francuski *Senat*, węgierskie *Országgyűlés*, niderlandzka *Eerste Kamer* i polski *Sejm*). Niderlandzka *Eerste Kamer* poinformowała o opracowaniu strategii dotyczącej sztucznej inteligencji oraz wytycznych dotyczących wykorzystania generatywnej sztucznej inteligencji w pracach parlamentarnych, natomiast francuski *Senat* poinformował o przyjęciu karty dotyczącej etycznego wykorzystania sztucznej inteligencji na potrzeby działalności senackiej i dla podniesienia efektywności swojej administracji. Podobnie polski *Sejm* poinformował, że 14 listopada 2025 r. Kancelaria Sejmu przyjęła „Regulamin korzystania ze sztucznej inteligencji” jako wiążące wytyczne dotyczące korzystania przez pracowników z systemów sztucznej inteligencji w ramach działań wykonywanych na rzecz Kancelarii, niezależnie od tego, czy dane narzędzie jest wbudowane w oprogramowanie biurowe, zostało opracowane wewnętrznie, oparte na rozwiązaniach open source, czy też dostarczone przez zewnętrznego dostawcę. Ponadto załącznik do regulaminu zawiera część praktyczną („Wytyczne i przykłady”), w której wyjaśniono, jakie zastosowania sztucznej inteligencji uznaje się za dopuszczalne, a jakie za niedopuszczalne, oraz wskazano zagrożenia, które należy wziąć pod uwagę. Na zakończenie dodatkowych wypowiedzi dotyczących wytycznych, węgierskie *Országgyűlés* przedstawiło szersze informacje o pracach nad wewnętrznymi wytycznymi w zakresie wykorzystania sztucznej inteligencji, które toczyły się w momencie udzielania odpowiedzi na pytania kwestionariusza.

Oprócz uwag dotyczących wytycznych i zasad, parlamenty/izby przedłożyły również szerszy zakres dodatkowych informacji o różnym stopniu szczegółowości, czego przykładem jest pięć poniższych przypadków.

Cyprijska *Vouli ton Antiprosopon* wyjaśniła, że rozważa wprowadzenie narzędzia AI w celu wsparcia prac parlamentarnych, np. w zakresie automatycznego sporządzania protokołów i zamiany mowy na tekst, a także zapewnienia wielojęzycznej dostępności poprzez tłumaczenie symultaniczne i napisy wyświetlane w czasie rzeczywistym. Podkreślono również, że pracownicy parlamentu przeszli szkolenie w formie praktycznych warsztatów dotyczących zastosowań sztucznej inteligencji w codziennej pracy oraz uczestniczyli w seminarium poświęconym krytycznemu myśleniu oraz etycznym i społecznym konsekwencjom sztucznej inteligencji.

Włoski *Senato della Repubblica* poinformował, że wykorzystuje sztuczną inteligencję raczej jako wsparcie instytucjonalne niż jako narzędzie decyzyjne, przy czym narzędzia AI pomagają w porządkowaniu danych legislacyjnych i zarządzaniu nimi, zwiększają przejrzystość oraz ułatwiają społeczeństwu dostęp do prac parlamentarnych. Jako istotną cechę podkreślono zaangażowanie *Senato della Repubblica* we współpracę w

zakresie otwartych danych i narzędzi open source, dzięki któremu wysokiej jakości dane instytucjonalne udostępniane są na potrzeby badań i rozwoju sztucznej inteligencji w Europie. Takie podejście sprawia, że *Senato della Repubblica* pełni rolę zarówno użytkownika, jak i współtwórcy ekosystemów sztucznej inteligencji.

Niderlandzka *Eerste Kamer* przedstawiła m.in. szczegóły dotyczące zrealizowanego projektu pilotażowego (częściowo zainspirowanego wymogami dotyczącymi wiedzy na temat sztucznej inteligencji określonymi w ustawie o Akcie w sprawie sztucznej inteligencji), którego celem było przetestowanie i wdrożenie kilku publicznych narzędzi generatywnej sztucznej inteligencji w sposób przejrzysty i odpowiedzialny. W projekcie tym wzięła udział prawie połowa pracowników izby.

Słoweńskie *Državni zbor* wyjaśniło, że znajduje się na wczesnym etapie wdrażania sztucznej inteligencji do procesów pracy parlamentarnej i dodało, że wyzwania związane z jej wdrożeniem mają przede wszystkim charakter finansowy, kadrowy i techniczny, a także są związane z zapewnieniem zgodności z przepisami dotyczącymi ochrony danych oraz z postanowieniami Aktu w sprawie sztucznej inteligencji.

Hiszpańskie *Cortes Generales* poinformowały, że trwają prace nad kilkoma nowymi projektami opartymi na sztucznej inteligencji, w tym nad automatycznym indeksowaniem z wykorzystaniem tezaurya Eurovoc, tworzeniem napisów na żywo do nagrań z posiedzeń parlamentarnych, szkoleniem nowego silnika do transkrypcji mowy na tekst oraz oceną narzędzi wspomaganych przez sztuczną inteligencję służących do tworzenia oprogramowania. Ponadto Senat planuje jeszcze bardziej zintegrować sztuczną inteligencję z szeregiem procesów wewnętrznych, w tym w obszarze zaawansowanego wsparcia prac dokumentacyjnych, pomocy prawnej, wyszukiwania informacji oraz tworzenia oprogramowania, potencjalnie z wykorzystaniem takich narzędzi jak NotebookLM lub podobne rozwiązania. Hiszpańskie *Cortes Generales* pokazały, że jedną z kluczowych inicjatyw było wdrożenie technologii RAG (ang. Retrieval-Augmented Generation) w senackiej wyszukiwarce internetowej, co pozwala użytkownikom na wyszukiwanie treści przy użyciu języka naturalnego, a nawet przeszukiwanie materiałów wideo. Wśród przyszłych projektów znalazły się również automatyczna klasyfikacja i oznaczanie treści wideo za pomocą rozpoznawania twarzy i głosu, a także wdrożenie narzędzi analitycznych opartych na sztucznej inteligencji oraz narzędzi do wizualizacji danych. Wszystkie te inicjatywy miałyby na celu poprawę wydajności, dostępności, przejrzystości i procesu podejmowania decyzji, przy jednoczesnym zapewnieniu, że sztuczna inteligencja będzie wykorzystywana w sposób kontrolowany, etyczny i zrównoważony.

Pełny zestaw odpowiedzi można znaleźć w załączniku do raportu.